

A csengeri nyelvjárás
ismertetése.

Összeállította

Molnár József

Debrecen 1930.

A 4

Beveretés.

Benger, nagyközség, Szatmár vármegyében Szatmár-Németitől körülbelül 20 km.-re a Tamos bal partján, a trianoni határ közvetlen szomszédságában (1 1/2 km.) fekszik. E község nyelvjárásával és fontosabb nyelvjárási sajátyságaival foglalkozik ez a dolgozat. A dolgozat elismertésére fölépven az adott alalmat, hogy 1928 nyarán (július - augusztus) a Magyar Nyelvtudományi Társaság megbízásából népművelési anyagot gyűjtöttem Bengerben, szülőfalumban. A gyűjtés meglehetősen eredménnyel végződött s általa lehetővé vált, hogy az ottani nyelvjárásról fontosabb sajátyságaival megismerkedhessünk.

Katmár vármegye nyelve Balassa József felosztása és megállapítása szerint az íráskelleti nyelvjáráshoz tartozik s eddig évesen foglalkoztak a megye nyelv-járáásával.

Balassa József alapvető munkájában (1) Katmár vármegye nyelvjárásáról alig ad pontosabb felvilágosítást. Kevés adat állott rendelkezésére s inkább csak a Nyelvtörben megjelent egyes adatok nyomán próbálta alsószamosi nyelvjárásnak elnevezni a Kamos és Tisza összefolyásánál érintkező nyelvterületet. Ez már a határan van Katmár vármegyének s arata erről részletesebben szült és anyagot is közölt Mórier Zsigmond (2)

1) Balassa József: A magyar nyelvjárásról osztályozása és jellemzése Bpest 1891.

2) Mórier Zsigmond: Katmár megye népei. (Katmár megye monográfiája) s. n.

s legújabbán Csúry Bálint (1) is mertette a tiszaháti és ngoc-
sai nyelvjárás fontosabb sajátosságait és a magyar-
hangprók elírőjét.

Ugyanazak Csúry Bálint foglalkozott a namos-
háti nyelvjárással, mely a framostól északra terül el.
Ennek a nyelvjárásonak kiemelkedő a hangjelzőformák
és nasalizációs jelenségeit vette bekapó viropulát alá (2).
A framostól délre eső nyelvterületnek a Gyirősepher kö-
zel eső részét (Mátészalka) Pálfi Gyula tanulmányozta. (3.)

1) Csúry Bálint: A tiszaháti és ngoc-sai nyelvjárás nevezetesebb saját-
ságai. (Mag. 1929. 118.)

Magánhangprók elírője a tiszaháti és ngoc-sai nyelo-
járásban. (Mag. 1929. 1638.)

Pötlő megfigyélés a tiszaháti és ngoc-sai elírólór.
Mag. 1929. 3431.

2) Csúry Bálint: A namosháti nyelvjárás hangjelzőformái.
Mag. 1925. 1, 159, 247. l.)

Nasalizációs jelenségek a namosháti nyelvjárásban.
Mag. 1926. 330. l.

3) Pálfi Gyula: Máté- Balta és vidéke nyelvjárása. (Mag. 1927.
494, 540. l.)

Az Északi- láptól északkeletre elterülő Csenger és vidéke nyelvjárásával ez ideig senki sem foglalkozott részletesebben. A Csenger vidéki népnyelv (itt főképpen Csenger-ről beszélünk) sok tekintetben megegyezik a szamosközi és mátészalkai nyelvjárással. A Csengerben gyűjtött anyagon kívül, mely a Nyelvtudományi Társaság tulajdona, még aróta gyűjtött mese és népdal is van listásként, melynek alapján állapítottam meg az egyes nyelvi sajátosságokat mindig figyelembe véve a Csúry és Pálfi észrevételeit. Az általam gyűjtött nyelvi anyagon kívül tudommal eddig csak Kétharmay Károly rögzített Csengerből egy betlehemes játékot (1), aminek én már nyomára sem találtam.

Csenger a járás székhelye szolgabíróssággal és a trianoni határ óta mintegy átvette az elvált Kétharmay-Némethi szerepét. A háború óta rohamosan épül és

1) Arany László: Gyulai Pál: Népröleltéri Gyűjtemény. 1872. I. kötet 38-46 l.

fejlődtek. Most a környék göcsoutja, hol egy-egy nagy-
város aralmával arornap minden részből lehet
embereset találni. Fejlődése dacára nyelv és viselet-
ben (csak a férfiak) konzervatívabb a környékbéli kisebb
falvaknál. Fő foglalkozásuk a földművelés és állat-
tenyésztés, régen nagyon kedvelték a dohánytermesztést.
A ruv és fontos mesterrége még ma is általános.
Különben határán vármegye néphagyományaiával
részletesen foglalkozott Kendrey Zsigmond (1).

Mielőtt a csengeri nyelvjárás részletesebb tá-
gylására térnénk meg kell említenünk röviden
a körkép történetét.

Hogy igen régen lakott hely lehet mutatja az,
hogy a Kramos által meggyártott leleti oldalán a part-
nélből sokszor lerúgtak ki hamvedények és régi pénz-
ek. A rómaiak idejében valóban lakott hely lehetett,
mert 1870-ben (2) a körkép nyugati részén még akkor

1) Kendrey Zsigmond: Határán megye néphagyományai. (Bécs. 1927. 1928)

2) Archaeologiai Értesítő 1870. 192. 301 l.

nagy Fláom nevű dombban (1) sok aranyat, ember -
csontokat s 16 darab erőt római-péért találtak, mely -
ről a Nemzeti Múzeum szárazatott vizsgálati meg -
állapították, hogy Vespasianus (Kr. u. 42), Titus (Kr. u. 79)
és Traján (Kr. u. 114-116) pénrei. Régi nyelvvelát meg -
örö határneve is mutatja, hogy régen lakt hely
lehet: Láságy, Ravaszjusz.

Legelőőr a Váradi Regestrumban (2) találjuk me -
sét megemlítve 1209-ben (3) Lenguer alakban. Ekkor
még valószínűleg Kiskörsej s 1239-ben a ratmári vár -
hoz tartozik (4). A XIV. sz. elején már nagyobb helység

1) Itt a lerakott udvaröltői síkjából a dombot elhordták s
ma pordyds hely, de Fláomnak nevezik.

2) Dobosy. Karácsonyi riadárában (1903) 863. 226 l.)

3.) Az Etimologiai Kötet szar 1239-ről tud s jelenté -
sét meher megállapítani.

4.) Egy írva: Chenger, Kiskörsej Chenger, Lenguer s a XIV.
sz. elejétől Lenguer.

lehet, mert az erdélyi püspök megengedi, hogy a Kreut-
Maritz nevű kőtemplom mellé egy faragóházat épít-
senek (1). Hogy nagyobb helyre volt bizonyítja az is,
hogy a XIV. sz. folyamán és a XV. sz. elején többör tar-
tott itt a vármegyék gyűlése: 1327(2), 1381(3), 1393(4),
1402(5), 1406(6), 1411(7), sőt 1404-ben Zsigmond király
tartott országos gyűlést valószínűleg ekkor adta a vá-
rosi címet és az évi 12 országos nagyvárás jását. A
Hunyadiak korában mint város nevezet mindig(8).

1) Király Antal: Batmár vármegyéi felleve, történeti és geogr.
ismeret. Buda 1809-10.

2) Királyi Országos I. 611. (rö. K.O.)

3) K. O. I. 3151.

4) K. O. I. 4661. és Királyi Országos I. 5301.

5) K. O. I. 5171.

6) K. O. I. 5351.

7) K. O. I. 5791.

8) Csányi János: Hunyadiak kora. I. Bp. 1890.

A XV. sz. folyamán törvénykezési hely volt a város mai-
sodir feleiben épült maig fennálló református tem-
etője. (1) A XVI. században miképpen a reformáció hor-
rú eljutott ott is az egész város a protestáns hitre,
még pedig a kalvini tanokat fogadta el, földesuraival
együtt: a Chaholyi örökösök és a Bathoriak pártfogása
mellett (2). Református hitében az egész város (nagyon
keves kivétellel) mind a mai napig megmaradt.
Ebben a században nagyon fontos hely lehetett, mert
1570-ben Melius szinatot tartott itt, utána még ha-
romszor tartottak szinatot Bengerben: 1598, 1604 és 1619-
ben (3). A XVII. sz. ban a megye székhelye (4) és mint

1.) Keményman címre (Archeologiai Közlemények IV. kötet 3. füzet)

2.) Kiss Kálmán: A szatmári reform. egyházmegye története.

Kézirat 1878 (409. 421. l.)

3.) Kiss Kálmán i. m.

4.) Megyejűlést tartottak: 1605, 1606, 1608, 1609-11, 1614, 1632,
1634, 1637-43.

Ez a Kálmán említett gimnáziuma nevei ismétlője is volt (1).
A XVII. n. második felétől kezdve hangatlani kezd az ad-
dig jelentős népi város, s mind kevesebb és ke-
vesebb fordul elő az oktatásban, de a nagyváradi me-
gyezési érdeke még emiatt is 1848-ig nagy nevetet jót-
monat a csengeri város is forrás. A XVIII. s XIX. n. folyamán
már csak névleges város, míg a múlt század 80-as éve-
iben nagyvárossá válik. Ma megint kezd fontosabb nevetet
betölteni s körülbelül 5000 lakossal a járás központja és
legnagyobb helye. Vallásról néve a lakosság 85% refor-
mátus, 7% katolikus és 8% zsidó.

A község településére néve pontosabb adatot nem talál-
unk. Mai lakói emlékeztetnek, hogy a családnevetet
visszatér az ephroni anyatörzshöz alapján, az talán, hogy
a ma élő nevetesebb családok már a XVIII. n. elején
is ott laktak. Közelebbről alapján is a leghosszabb

1) Ez a Kálmán i. m.

tudjuk, hogy az egész város lakossága nemcsak volt és
még ma is csak külső formájában „parancs”, belsőleg
nemesebb gondolkodású, öninté, nyílt-nagyi és nívó,
erőteljes magyar emberek. Még ma is sok család
„kassli”-jában lehet címeres álmálásra találni,
melyet mint az örök díszségének pecsétje, ottvelét
büszkén őriz és adja át nemzedékről, nemzedékre.

Besideit egyrészes. Híj társ a Rörnyelotól, de hi-
nen ez nem is érdeke, mert ez is az ékes magyar kö-
zel álló nyelvjárás volt legnagyobb hatással annak ki-
alakulására (Károli Gáspár, Pármány Péter, Arany János,
Ady Endre, Móricz Zsigmond.)

Hangtani sajátosságok.

A magánhangzók képzése.

A rövid magánhangzók képzése rendszeresen történik. A hosszú magánhangzóké is arányos a rövidvel megfelelő hangjaival, egyelőre az *e* hang tesz kivételt, amennyiben arányos helyett, hol a Debreceni vidéki nyelvjárás *i*-t ejt, itt egy *ē* fél hangot ejtenez, mely a *ē* (rövid) nyújtott artikulációjának nevezhető. Nyelviszállón a rövedes az *i* felé, de még teljesen *e* minőségű a fülre diftongus benyomást tesz. Ez mintegy átmeneti hang a debreceni nyelvjárás *i*-jéhez. Az ehhez közel álló hangot Pálfi Gyula (Mg 26. 495) *ē*-vel, Moricz Ernő (i. m. 267 l.) *ē*-vel és Csúry Pál (i. m. 267 l.) *ē*-vel je.

löli (Mny. 1929. 14 l.). E dolgoratban mindenütt $\bar{e}$ -vel je-
löljük az e-féle hangokat pl. $\bar{n}\bar{e}\bar{g}$ y, $\bar{r}\bar{e}\bar{s}$ r, $\bar{k}\bar{e}\bar{r}$, $\bar{n}\bar{e}\bar{p}$, $\bar{m}\bar{e}\bar{r}$,
 $\bar{r}\bar{e}\bar{k}$, $\bar{f}\bar{e}\bar{r}\bar{e}\bar{g}$, $\bar{r}\bar{e}\bar{n}\bar{e}\bar{g}$, $\bar{e}\bar{t}\bar{e}\bar{l}$, $\bar{f}\bar{e}\bar{s}\bar{r}\bar{e}\bar{l}$, $\bar{r}\bar{e}\bar{s}\bar{s}\bar{e}\bar{g}$, $\bar{f}\bar{o}\bar{c}\bar{a}\bar{g}\bar{e}\bar{s}$, $\bar{e}\bar{g}\bar{e}\bar{s}\bar{n}\bar{e}\bar{p}$,
 $\bar{b}\bar{e}\bar{r}\bar{e}\bar{n}\bar{e}\bar{g}$, $\bar{r}\bar{o}\bar{l}\bar{o}\bar{m}\bar{p}\bar{e}\bar{s}$ stb.

Az irodalmi nyelv hangjain kívül hozzá ma-
gánhangrot találunk $\bar{y}$, $\bar{e}$, $\bar{r}$ előtt, de csak abban az
esetben, ha ezekre négyes mássalhangzó követ-
zik. Így meggyüenes az a, e, o, ö hangok $\bar{a}$,
 $\bar{e}$, $\bar{o}$, $\bar{ö}$ hangokra válnak. Eredet képzése rendszeren
történik, csak annyiban tér el a környelvi meg-
felelő hangjaitól, hogy kissé vontatott a kiejtésük.
pl. $\bar{a}\bar{y}\bar{t}\bar{o}$, $\bar{o}\bar{y}\bar{l}\bar{m}\bar{a}$, $\bar{a}\bar{l}\bar{m}\bar{a}$, $\bar{n}\bar{y}\bar{o}\bar{l}\bar{t}\bar{a}$, $\bar{f}\bar{a}\bar{l}\bar{t}\bar{a}$, $\bar{b}\bar{a}\bar{y}\bar{i}\bar{b}\bar{a}$,
 $\bar{b}\bar{o}\bar{r}\bar{d}\bar{a}\bar{c}\bar{s}\bar{o}\bar{l}$, $\bar{r}\bar{e}\bar{s}\bar{t}$, $\bar{E}\bar{r}\bar{s}\bar{i}$, $\bar{e}\bar{l}\bar{p}\bar{i}\bar{s}\bar{u}\bar{e}$, $\bar{t}\bar{e}\bar{l}\bar{u}\bar{e}$, $\bar{n}\bar{y}\bar{e}\bar{r}\bar{u}\bar{e}$,
 $\bar{k}\bar{o}\bar{s}\bar{p}\bar{a}$, $\bar{b}\bar{o}\bar{r}\bar{n}\bar{y}\bar{u}$, $\bar{o}\bar{r}\bar{v}\bar{e}\bar{n}\bar{d}$, $\bar{k}\bar{o}\bar{r}\bar{t}\bar{e}$, $\bar{o}\bar{l}\bar{b}\bar{e}$, $\bar{e}\bar{o}\bar{r}\bar{d}\bar{u}\bar{l}$...

Ugyanazt találjuk pótlágyújtás esetén is. pl. $\bar{E}\bar{r}\bar{e}$, $\bar{m}\bar{e}\bar{r}\bar{e}$,
 $\bar{a}\bar{r}\bar{e}$, $\bar{a}\bar{m}\bar{a}\bar{r}\bar{e}$. A $\bar{e}$ (ránt)-t nem ismerik, hanem
helyette $\bar{e}$ (nyírt)-t mondanak.

A magánhangrok használata.

A magánhangrok rövidítése egyik legjellemzőbb vonása ennek a nyelvjárásnak. A hosszú i, ü, ú hangokat majdnem minden esetben röviden ejti. pl. it, lit, ut, kut, furó, gyüszi, könösi, örül, de következésként megkülönbözteti a kiejtésben a rólhangprári i, ü hangról ízelet és főnevet. Az ízeletet hosszan, a főnevet röviden ejti. pl. sir - sir, tűz - tűz.

A hosszú i tövű nők továbbképzésében meg rövidítik a tövű hosszú i hangját: víz - víz, nyír - nyír. A hangrövidítőről némi mértékben rövid hangot találunk az alanyesetben is. pl. szeke, szeret, tehen, kerék, fedel, kőrep, gyűker. Ez aronban nem általános, így is mondják: tehen, nek stb.

A hosszú á hosszú van meg ereklben: ád, hagy, ková, hála isten, kijálat, arács, devinont

a hangot találunk a helyett: lang, langal, arar -
hum, valahova.

Véledény egytagu íze a jelentő mód jelen idejé-
nek egyes 3. neműjében homi hangjával hasonla-
tos. Glycer: fej, fél, rén, lel, mér, nyél, nyér,
séd, nél, vér, vész, vét. Ugyanígy hasonlóság van
még a bé ígerőiben: bément, halaggy, hífele... is
az ösmér, enged ízeiben. Ezt találjuk még a remé-
lyes névmárost lövettrő alakjaiban: éngem, nérem,
néred, néri, nériür, nértel, nértjel; birtoros
névmásokban: nujend, tijedstb. A-vel is e-vel hon-
nátos neműnyago alakjaiban: vellen, velled, velle.

A magánhangzók váltoroisa.

Nyelvjavásunk a törnyelv nyíltabb hangjával
nemben odron röstelhet hasonl. nl.

a-o A törnyelvi a helyett o van pl. fokas, fobad,

halovány, magoss, hanyatt, sódor, lálos, kamora, lop-
 ta (lábda), hont, hontol, torit. A módhatározó -an
 rag az -os végű melléknévénél mindig rástabb -on
 alakban fordul elő: pl. culloson, birtoson, hamaroson,
 alaposon, oroson, piszoroson, kartoson. Némelykor
 a birtos rag és tárgyrag előtt is *o* van a helyett,
 de ez nem általános. pl. lábom, lábod, lábat, járdom,
 járlod, járlat, de mindig háram, fabam, hárat, fa-
 lat. Agyor az -u határozói rag előtt is *o* van a he-
 lyett. járdom, rádom, ládom.

o-u Rövid *u* áll környelvi *o* helyett pl. om-
 da, rugall, burit, pisbuc, burul, mangurul, hajul,
 ihutt és ivutt, a hol határozónálkán és örvetete-
 kében: hun, valohun, sehun, hummet, kunnen,
 ottkun, arashun, máshun, shun.

ő-ü Az ő végű egytagos rövid *ő* helyett min-
 dig *lő-ť* ejtenek s ennek *ü-ö* formája megmarad
 a ragozásban is majdnem minden esetben: lúra,

lütul, lüinar, liival, liiho, liirut de lovan, lovas.

ö - ü Az ö végű egytagu szavak általában zártabl
ü - vel használatosak: küü, csü, lü, rü, tü, ü, nyü,
lü. Ezt az alapot a megoszlásban megváltoztat mindde-
mütt. pl. csübe, csüs, rüre, lüvör, lünel, nüstem,
nyüttel stb. A fejnéfü alorban használatos pl. egy
fünnön, 3fü ráponta, disztöfü, hetfü, de azt monol-
jár faj a fej s azt haz: füls vaj. A 3. neműlyü
névmas ü, többese iül. A-böl-böl-, röl-röl-, -töl-
töl helyvinonyozgat mindig. bul-bül, rul-riül,
tul-tiül alorban járatosak. Ut talalunk orolben
is: бүр, бүт, дүт, сүмү, гүгүлү. Az s, sz, z
más hangról slöt álló ö nem változik: főz, vör,
ör.

ö - ü hangváltorás is elég gyakori: rüpiü, rü-
piül, türiül, gyüres, rütiül.

E-i Rövid i helyettesíti az egyes 3. sz. birtorlapot a magashangú szóban, de nem minden esetben: v_égi, v_ési, l_épi, hegyi, r_örsi de rere, sreme, esre. Tovább nagoróiban: r_örsire, v_égibe, hegyin, v_ésire stb. A r_ö - e szócska helyett i van az ugyi-ban. Eredj helyett is art lehet hallani: eriggy.

E-ö e helyett van a rel istelik íje mult idejében: r_öttem, t_öttem, r_ött, t_ött. Visron n_ö-vel ilyen alarja is járatos: neveredik.

E-ê Ez a hang a r_önyelvi e helyett aron esetekben fordul elő, melyekben a debreceni, ratmári és ratmárihegyi nyelvjárásban i-t találunk. E helyett az ê hang helyett Nyírbátorban i-ê diftongust ejtenek: lengy_êer, m_êgy. Ez-tanú oraverben: v_êg, f_êl, p_ênr, s_êp, n_êp, k_êl, êg (íje), êl, êr, l_êp, m_êj, m_êr, n_êr, t_êp; kéttagnar: s_êp_êny, mind_êp ny_êr_ês, êner, f_êrfi, f_êj_êr, f_ênel, t_êved, v_êrony, k_êr_ê;

háromtagúak: $\ddot{e}$ caka, ragyval $\ddot{e}$ k, kapar $\ddot{e}$ k, vjánd $\ddot{e}$ k.

e - $\ddot{e}$ Van eset, hogy e helyett is ejtenez $\ddot{e}$ -t. pl.
l $\ddot{e}$ hel, $\ddot{e}$ gy, d $\ddot{e}$ sre, l $\ddot{e}$ ny $\ddot{e}$ s, f $\ddot{e}$ s $\ddot{e}$ nye, gy $\ddot{e}$ tyo. Az -e rérdó
nő legtöbb esetben - $\ddot{e}$. arasz- $\ddot{e}$?

Találunk olyan alakokat is, hogy zártabb ma-
gánhangzó helyett nyíltabbat használunk. Ilyenek:

i - e ehun, Pesta, Están, esmés

i - $\ddot{e}$ Ez a hangváltorás elég gyakori: $\ddot{e}$ r, gy $\ddot{e}$ k,
v $\ddot{e}$ n (vrel $\ddot{e}$ nnin), l $\ddot{e}$ m $\ddot{e}$ l, v $\ddot{e}$ ros f $\ddot{e}$ d, v $\ddot{e}$ gy, $\ddot{e}$ ohole,
l $\ddot{e}$ l $\ddot{e}$ ms, l $\ddot{e}$ buc, l $\ddot{e}$ s $\ddot{e}$ t, $\ddot{e}$ retlenkedik, v $\ddot{e}$ (ni).

o - a falu, pruas, falha, lakatalom, foja-
só, Halam - ucca. -u repel $\ddot{e}$ tt: lovan

u - o minotom, oronna, onora Bistokos
raporásban a nyíltabb alá járatos: apj $\ddot{o}$ t, f $\ddot{u}$ j $\ddot{o}$ k,

molejor, orrágor, nyarokba, rivájak, anugor, fogarat.

u - ó kős, koszoró, savanyó

ü - ö Bistolas vaparában: herökbe, valomnej-
jirőjök, gyermekök, körreijör^{de}, egyöve, csátörtök,
fröstök.

ü - e eleber, hejretek, velek, melléjér, kes-
tyek, nőtttyek.

ö - e Nyelvjárásunk a rőst é hangot nem is ismeri
s orö-rőst lehetőleg összei s helyette e (nyilt)-t ejt: pl.
set, per, veres, regeler, fed, fel, feodél, setét, gyen-
ge, reménymp, fertelmes, serény, teméntelen,
gömléjjög,

ö - e elebb, legelőbb

Zőst magánhangrő helyett ugyancsár zőntat
találunk néhány esetben:

i - ii iidő, ügő, lepus, hüt, hütös, ereret lep-
indóbb időrebbet használnak. Megfordítva is áll:

ii - i fil (filel, filfü), fice, fires, mihej,
firidni (firidő-, firisít), finész, idverség, földmives,
fige, ri (rüh), bitkfa.

e - ö gőgöron, süron, böndö.

Itt hangváltorás is létezik: farok,
gyanta, szomorán, berene, sipra, sitma, gelye-
gonya.

A hangrend.

A hangrendedés teljes. Ragok, rízők úgy illen-
kednek, mint a környeloben. Eddes okok: orola,
sidor, hangrendi dissimilatio van ereken: tare,
kari, paré, pane, qude, sinár, orébb, arébb,
hamarébb ...

A mássalhangzók képzése.

A mássalhangzók képzésében feltűnő sajátosság nincs, de meg kell említeni, hogy ly helyett mindig j-t ejtünk pl. fájó, király, gőz, sejem, bejeg, kárpaj, ojjan, ijjen, mijsen, amojjan. Pót l+j hangrapszolat helyett is hosszú j-t pl. hajja, öjje. Törvén l helyett is j-t kellene: mejj, jöny, pájandra, barsajikon.

A mássalhangzók változásában a "rövettkero" dolgot vehetjük figyelembe:

d-gy tárgy

l-j mejj stb.

n-ny dunyha, penyő, orsonya; ty is gy hangot előt mindig ny van n helyett: sarkanytyu, menygyer, rennygel, rēnyeső.

z-zs zserma, dēzmal

v-b subicr

j-gy győnter

j-ny börnyu, pörnye

t-n män

Zöngés hang helyett zöngétlen van:

b-p rapráp

g-k vákta, röktör

n-t diortó

z-c ficfa

d-t lapta, pümröst

Zöngétlen hang helyett zöngés áll:

k-g zeleb (zél), pengel, reguta, üsrög.

p-b hörböl, gőbörör

t-d földör

s-zs zsajtór

Zöngétlen hang helyett zöngétlen áll:

t-k kakmár, kakmári

sz-c retes, rubick, vijack, sikvárík

f-p Jörsep

p-f duflo

Simimilatio van a danol, tanál, oninár, hum
saverben.

A mássalhangzók használatát.

A mássalhangzók használatában feltűnő - mint azt
már Tátyi Gyula megállapította (Nyv. 26. 298 l.) - hogy az
irodalmi nyelvvel szemben mindig nyújtott más-
salhangzókat él az a nyelvjárás az l végű ragorból
és névutórból képzett alakokban: vellen, nullad, tiille,
alotta, mellőlünd, felölletel, belöllök. Ugyanakkor meg-
nyúlis az l az-ol-él végű denominális igeikből Rep-

zett -ös-és végű főnevekben: kapállás, kasállás, kékellés.
Neműj használatos ereiben a névmásokban: ijjen,
ojjan, arómijjen, semijjen, amojjan, valamijjen.
Eredet nemben állanak az ilyen alakok: eple, aféle.

Az ö végű álló k megmarad, de nőbelsőiben
leggyakrabban o-ö hangok után kiesik a dő és
a rövid megáhangzó ó-ö-vé nyúlik. Így len
az ol hanghasználatból ó: vót (vona, vótár, jó-
vóta), bódopul, főt, utójáró, nyóc, hónap (aras), ó-
dal, noga, dógó, utóó, kódul, monór, dógórní,
óóó, óóóóó.

Fröl hanghasználatból kevés ö len: főel, ő-
török (tötő ruha), töggya, töt, töt, vög, böcső,
töcső, töttes, gyümös.

Az u-ü után marad el az l ilyen alakok állnak
elő: löcs, köd. Ritkán a-e után is elmaradnak:
páca, riját, ital, nékül, fél.

Az a, e után megmarad az l, csakoz ha utána még egy mássalhangzó következik a magánhangzót valamivel korábban ejtik: sölma, hólta, élne, álma, élmond, élsirul. Egy esetben az a után is elmarad az l, ha utána r következik s ilyenkor a mássalhangzót pótlányújtással ejtik: farra, ódarra, liarra.

Nemely esetben ha a j-t mássalhangzó követi az előtt ^{elő} magánhangzó megnyúlik s a j-ricrik: tēfel, téfel, téberása, de néha megmarad a j s az előtt levő magánhangzót vontatottan ejtik: léjtő, éjtő. Egy esetben az aj hangpárosát helyett u-t találunk: sutu.

Még az r is nyújtó hatást gyakorol, ha utána mássalhangzó következik: évrbe, érdő, mérté.

Azon rövidebb v tövű igék, melyek a röz-

<u>gyz - rz</u>	ecce, néccer
<u>tz - rz</u>	jüccik, kiccer, háccer, mehecc, ^é ccaka,
teccett, láccott	
<u>dz - rz</u>	bocca, maccap
<u>to - rz</u>	nyericcsener, mabadicson, sepiccsaj
<u>ds - rcs</u>	fáraccsap
<u>gys - rcs</u>	naccsápos
<u>gyz - dr</u>	j'edro'
<u>lj - jj</u>	ajjar, tejj'es, üjj, álrahojja
<u>gh - kh</u>	merriender, lekki'sebbik
<u>rl - ll</u>	salló, talló, pallep
<u>mw - mm</u>	hammas
<u>gn - mm</u>	tennap
<u>nj - nny</u>	pihennyen, meunyenek
<u>fs - ss</u>	csussápol
<u>gyt - tt</u>	hatta, uattok

dt-tt : haruttam, szalatt, szetter, nyugottan

tj-ty : kertye, menyéttye, meztartya, láttya.

De nemcsak a nő helyeseiben, hanem két rí-
lön nő körött is gyakori az assimilatio: bem me-
ratt, örek kiraj, him motorral

Háztartásmunka gyakran röngyitenek az elirio
és assimilatio együttes használataival: az se tom
micsinájja.

Röngyítést nyel a kiejtés és a hangok át-
menete helyesnek által is: galeb, sulich, tere, rē-
tojca, petlorijom, kocor-kácsa, möröke.

A mássalhangzó torlódását nem szeretik. É
néha röngyítetnek egy-egy mássalhangzót
vagy elisionnal térnek ki élve. Röngyítés: szere-
de, tere nő, szeget, sovát, sováté, terefál, palánt,
terőhál.

Két mássalhangzó közül az egyik elmarad:

latuja, pitar, tésur. Az-ért is mert t-je, a majd d-
je csaknem mindig elmarad. Holon mássalhangzó
közül a főreírás maradt el: rérbé, montá, mejnem,
főrbé meg, tesvēr, rompálus.

Itt elég lehet érteni azt a jelenséget, amit
Csúny Bólint (Mgy. 19.9) említ a tiszaháti és ugocsi
nyelvjárásban, hogy t. i. a. nöhatáron érintkező
mássalhangzók elcsúsznak: gard' uam, ucc'
ajto', lenk' ut (H. XVII. n. végén még benne ut van be-
jegyzve az ephori anyaggyűjtés), hal' ttenet.

A hiátus nem tűnik. Ennek elkerülésére hiátus-
töltő mássalhangzók fejlődtek ki: v: januvar,
februvar, ivutt; h: miyata, ihutt, kanahán,
f: lejül, fijajim, havamija, dijó stb.

Egyéb elviseivel kombinálva ilyen rövidíté-
sek fordulnak elő: tom (tudom), lóm (látom),
nēm (nérem), vóm (volna), ett (evett), hisz (hinen),

hász, hársen, sz (hát hársen), oszt, arut, osztón (arutón),
rám (reám), mész (mieszt), ládd (látod), rose (rohese)
aggy' Isten (aggyon I.), léne (rellene), minyy / mind-
jant), acci (aold ide), hacci (horol ide), mek (me-
lyik), mérőtör (melyirötök).

A horratartorást jelentő-i répró előtt a rövid
a rierit: porsalmi ut, restaji, beretaji.

Két nő érintkezéi hokóráin a két megad-
hangzó epite rierit: Embes réin' oda nőles...
M' a fene lét.

Előzői pláiban megállapodott nőalut: acci,
hacci, a hiatus ep hangzó olusolt a tésis nőban
(te is).

Alaktani sajátosságok.

A szótörök.

Az egytagu ó-ő végződésű főnevek telje-
sebb v-s töve alig használatos: sók, lík, líkat,
tók, tót, csük, csüs, de ilyen alakkal is talál-
kozunk: lovas, lovan, avas, neves, és nedves.

Ugyanígy nem igen használatos a kéttagú
v tövű főnevek v-s alakja sem: hammus, ham-
mas, odus, daruk, faluk, falyja, de enyves.

A kéttagú ó-ő végűekben váltakozva hasz-
nolják a kétféle tőalakot: diortója, diornót, esdője-

erdeje, merője- mereje. A kettőnél többtagu ő-ő
végül csak ő-ő alakban fordulnak elő: tehenője,
lakarója.

A hangrövidítő névszók némely esetben nem
rövidítik meg a töhangrót: madárt, madárokat,
lovat, kocsist, baport. Rövid magánhangs-
zót találunk ar alanyesetben a követendő sa-
válnál: tehen, szemet, veder, level, reke, ő-
rep.

Mag többesben magak, de magva, magvas, a
fü ü-je néha megel előtt is megmarad: disztá-
füst, füstváj, bolond füvel, de fejés, fejés,
fejém.

Azon rövidebb v-ö tövű igék, melyek több-
nyire elvetik a v-t itt j. vel használatosak:
nyjtam, híjtam, víjtál, bíjtak.

Összetett-szavak.

Elhomályosult összetételek: elötő, hársija, tesvēr,
ēccaka, ēfél, állharsca, fűtүүлвалóфа, Ravaszjuk.

Mellérendelő összetételek: rokonértelműek: agylba-fübe,
aigas-bogas, csusz-mán, coúr-savar, csillog-villog,
csüdrük-sejmedrik, csetlik-botlik, csete-paté,
csengös-bongós, dul-ful, fajton-fajvaist, gyinygyet-
gyöngyöt, kerül-fordul, kong-bong, keresztül-kasul,
hánya-veți, himer-hámor, rup-váp, grihep-páhep,
ötöl-katol, iür-für, tenep-lep, süsöp-fosop, mis-
márol, littyeg-löttyög, irep-fosop, riner-máros,
süspēs-fosop, telerspō-saverpō.

Ellentétes értelműek: letétül - talpog, vègi-korra,
okkal-móddal, sránom-bánom, sūtēs-förēs,
enni-innivaló, ad-veor, ordut-vét, jön-megy,
hegyes-vögyes, jött-ment.

ikerravak: 1) epyik mapas, mäsik melyhangpu:
tél-lák, tél-tul, té-tora, hepe-hupa, lenge-lonpa,
kötya-vetjel, feces-lócs, herce-hurca, sele-cula,
idres-bodros, retze-pöttyöl, bére-bóra, kötön-
fitty. 2) Mindkettő megashangpu: icsi-nicki, kence-
lice, fitty-firitty, seste-pestél. 3) Minolretto
melyhangpu: siihö-priihö, hepe-esöre.

Alarendelő ömetételek:

Fárgyas: lapó-leső, rutyaorító, lőkanyúró,
hárméntő, desejemesső, sēnwono, olugóhuro, fa-
rokfapó, rēvekötő, skajtáti, csontvágo, jektörő.
Ezen elvon terjedve a főnévi igenő ragtalan
tőszókkal ömetéve: maroksedni, sēnapyütēni,
fawágni, hárfüslätni, hártüvñēni, sender-
nyüni, senderásrtatni, sendervetni, bur-
fümedni, helatthötni, jännēni, fonol-
nekni.

Határozás: teherása, ösremarok, hammülschött,
hajálvafött, hátramordító, férefaru, fülbevág.

Telrös: falufarka, iinnepzombottya, éosz-
fészek, istenmarhoja, Pap+éti.

Gyeneves: rétvén - rértüd, adván - atta, kis-
ki telenőjével mérté (Egy gyemsekjótékli).

Töbltagu ösretételek: Kutyafejűtatór, Meles-
fejűoraápló, kirájnécijamony, palacintarütöves,
vénarnonytaknya, remencéberülttrétes, körom-
nedőfzö, rudashordolórud, gyümölcsajjafü, spci-
farkkörö, innnyütöfii, rókaparkkörö, habbevekiüü,
gójshupörö, kigyóharasztafü, napraforgóörö,
menyamonytanc, rétvendüere, pipenálálku,
elöttévelönep, árásfeharmmu, rivherültfánk,
kirájriscsorny, kostökrascskö, répnepapja,
nyórfalevél, vasorvulába, katonetermökiskör,
ököfegyévalókötel.

Szóképzés.

Deverbalis névszóképzők:

- ós-ös : bejárós, sodrós, kutyagós, várandozó
- ás-és : ágyás, állás, hídás, padlás, támadás (helyi)
tötés, törés, körbemenés
- ás : kajás
- ék : kaparék, monorálék, kebarék, ragyvalék,
áralék, hariték, vakarék
- vány-vény : szörevény, felevény, állvány, öltöny
- dalom-delen : égedelen, tépedelen
- dék : zivadék; Lú nyoma nyomadék,
Tehen töpze töpzedék,
Bánány begye begyedék.
(gyermekes)

-at-et : eljuttat valma, egy fűtet róró, egy csipet
só, egy főret pasuj, egy felet rēngē-, egy rántat
liant, egy rütet melonna, egy vápat fa, egy öret
bura, or a ráh epēn emelitet, or antap minen
állattyráa beteterve, éret, futamot

-t : ültönbe, álltonbe, jőstönbe - rektembe,
ēltembe, ventembe, nem ettem még a fört-öclbü,
altadbe, napfelkőtte.

-tyu - tyü : sarantyu, rikhattyu, fürgettyü,
csipettyü, csángattyü. (jelölés?)

Denominalis névnyelvről:

A kissinyitő gyakran nem néprövel van kifejezve,
hanem a kis melléknévvel: rismalac, kiskutya,
ricorikó, kismacska, kicoriske, kistruca, kispusja,
kismarka, risortola, kislőnyu.

Kicserinyitő Réprők:

- g : sömörög
- gy : fáságy
- s : zódes, savankó's, kő's,
- cs : göröncs, júlacs-os, segyeslapacs.
- ny : pírinyó
- ly : Nagy^lőrtvéjtava, rugój', Virsaj'.
- di : bujóródi, lovászdi, kőzetőrdi, cicársdi

Becserő Réprők:

- a : zira, Rora, Éene
- i : idi, Garsi, Lándri, Éolti, Bori, Eni, Ráki, Káci, Rózi
- ő-ö : Lújo, Gerő, Gecő
- u : Menyü, Ápau
- ka-ke Zuhánka, Firká
- ikra Ádická
- ra Borca, Terca

-ica Anica, Rădica. Gyurica.

-sa Juca, Milca

-csi Lajcsi, Tercsi

-csu Fercsu

-ol sornánnévéprő: harmadfel, tizenhetedlen,
neppdrén, ötöd megóval.

-i valamihet tartordst: idevaló'ri, berch-
aji, - beli ágybeli, lábbeli, felubeli, nyaka-
beli, esztendőbeli.

-u helyett i: előhars, egyhars.

Fosztóréprő: -t: merítláb

-talan-telen sajitalan, cortelen

-tlan-tlen étlen-nonyan, tétlen.

Ilás den. névprő: ász-ész: hangász, zenész
Hagyon gyakori Réprő a sáp-sép is.

-nyi mértéket kifejező melléknévet Réper sokszor
nyo melléknévből is: haronnyi, öklönnyi, anyónyi,

nincs állományi esze.

-bb a rörep is felrófól répröje, alig van valami st-
tis a környelutól: Réprönélküli felrófokos kifejezések:
legjova, legrossza, legajja, legtegye, legdrágább, leg-
virene vminek. A -sö-sö végű melléjnevek felvenni
a -bb- + : legelsőbb, legfelsőbb, legutolsóbb, legalább.

A tulajdonság kissébb - nagyobb fokának ki-
fejezésére ilyen szerkezetű is járatosak: borrontó
jó, pongrás édes, cukor édes, könnyű nepe, tenger
rok, máknem kivi stb.

Severhális igeképzők:

gyakorlat: -l: döföl, csápol, kasmatol, srörmitöl.

-d: vipsed-ett tãnta, tapod

-g: rohas, rüpas, tãnas, vicsap, ricsap,
höröf, pihes-páhas, fotyag, cupag, vicsap, cecep

-ng: düllöng, ödöng, crelleng

- r : tipor, gyömör, meper, hungar - it
- lál : kavillál, ökumlál, szamuklál
- leg - leg : fanciesleg, nyámsleg, ögyeleg
- döl : somfordál
- olokol - dekol : hángolokol, banolokol, nyelolekol
- önd : ötrönd
- sol : kutsol
- zol : hámrzol
- col : harkácsol
- csöl : karicsöl
- göl - göl : párgöl, csatangöl, förgöl, ürgöl, harangöl
- göl - gél : kizsurgál, nyugturgál, biturgál, tiszto -
gál, tallörgál, edelepél
- gyál : köringyál
- szál - sepel : irsagál, rősepel
- gat - get : noorogat, csucnygat, fintorogat, ürvöngel,
öbögat, dápogat.

-rog- rep- rög: prinderep, lödörög, kecmerep, fenterep,
hömhörög, vömsorog

-kol- köl: isörköl, sipákol, sipákol, pisákol, ka-
pickol

-köl- kül: pitürköl, motorkül, sumikäl, sérufikäl,
semecköl, larsukäl

-skäl- sköl: faricskäl, kukuschkäl, méricsköl

-korál- kural: isdrorál, baorkural jelentés?

-töl- töl: kasmatöl, rönmötöl

-öl-öl: moityorökol, koporökol jelentés?

-hol: vacáhol, korhol jelentés?

Morranatórok:

-n: fogan-ik

-an- en: rekkan, rekken, löttgen, rucan, surran

-emed: hülernedik, veternedik

-int: kellingt, hörsint, rercint

-it : favágit-ó xóre, nyomat, nyírkít, tókit, púntit
pccatice?

Műveltetők:

-l aszal, vásol, döngöl

-at -et : feket, tatet, sivat,

-it : sajdit, srakit, rendit, pudit

-tat -tet : hóköltet, löstet, firtat, nyertet, hejhertat,
hullóktat, laktat

Visszatérők:

-ik : hallik, vésik

-öl -öd : ejtődik, tengődik, evődik, nyeszölődik,
várakölődik

-er -ör : löpeterik, sajcsürörök

-kod -ked -köd : kápiszkodik, hársantorkodik, köntörködik,
pimpriskodik, élnomposzkodik, szinbeszkedik, sivalkodik,
kellatlendodik, kajtorokodik, iszandekodik.

-ul-ül-: hogyan, fiórolis

Prevedők:

Kyelyjénisur nem mereti a szenvedő igeszakokat.
Sokkal inkább el van terjedve az a noka's, hogy a
szenvedő igeszakhoz helyett az ódik-ödik reflexivumot
használja szenvedő jelentéssel: Vevődött az a malac?
Nem, eladódott volna. Nem moródit már az a
ruha, csak kiöblitődik. Na hát' Istennel ma a ruha
is leverődött. Ne bánj ant a ténstát majd esélre
megévődik.

Denominális igeképzők:

- 2: kocor, kator, lágyjár, rajcsörör, siraforis, kon-
gór, fácsrór, téprór, kecsörór stb.
-1: kormirol, tajkol, csüll, virnyikol, zirmál, né-
jöll, kasmatol, hátal, norol, csatorál, oprol, rortokol stb.

-dr : gerádrík, crúdrík, sejmedrík, críkódrík, fíjadrík
-hod : árrádhodí, hammahodí, megrídhodí

Kónagorás.

Névszónagorás: A névragok körül a ban-ben rag n-je mindig elmarad s így összerendezik a be-be-nel: Bent van a hársa. Rement a kastéba.

H₂ -ért rag helyett ért-t ejtenek: Mijj^{er} nem jöttél? Táj^{er} mentün^{er} ont jövet hozzám neki egy terét. Egyre^{er} loc. t van a tötü^{er} nőben

Egyre^{er} oblatívusi -l van a harul nőben. A föl harul felöli né^{er} pin állottam éppen.

A xól-tól, -ból-böl ragokat zótábban-tul, -tül, -lul-liül-nek ejtik, valamint a ról-röl-tul-rül-nel: lütlul, fütül, hárlul, rölül, färlul, födrül.

- nöl-nöl : Honnan? kiderül ~~töl~~-töl helyett henná-
lato: nállánól, Glesóresnöl

- nál-nél : kiinnél, kirdjónál, de hová? kiderül
ho-he-hö helyett: hennólato: papnál, Tataroselt-
nól

A val-vel, -stul-stül mint rendesen.

A vá-vé, re-re up hennólato, mint a kör-
nyeloben, a hor-her-hör z.-je mindig elmarad s
ho-he-hö les. Nak-nel hennólato rendes, csak
néha vé-vé helyett allolmarra: itvóltoriat-
ta liinel

Fölbesszám képre aron a környelével, a lámpé
mintén: pleonastikus alal: este, aniat.

Bintolo naporás: it minus nagy eltérés. Megas-
hangu oravshben oraga hennólato semélyben
gyarven i van e helyett: veji, vèri, vèri, büri, éli,

hepi, de neme, here, feje, teste, ene.

A-e helyett -ja-jé-t találunk: várja, rselje, pleonantius, alakok: hasája, páppája. Saját ságoz vegyesmoridást érleli az a-e végű névok több birtokos ege 3. neméjében: hangájai, tēvėjeji. Több birtokos többes 3. n. ben rőntalé hangot találunk: hárol, lőlok, ordőjöl.

Az ősrőtet rőlt őltalában mindrőtt tagjaton felvenő a birtokos neméjőgő: tőpő-őalőssa, lőbe nőro.

Nővmőrol: kőmőfő nővmőrol: őn, tő, ői, mőik, tőik, őő. Kőmőfőgőgő: őngőn, nőkőn, őőkőn, nőllőn, vőllőn, őellőn.

Birtokos nővmőrol: őngőn, őőgőd, őővő, mőjőnő, őőgőd, őővő.

A őődő nővmőrol kőrőő a nőfők mindőő mőő, amőőgő- amőő őalőőn őőőő: őőmőő, nőmőő, nőmőő, vőmőő.

Tgerapozás.

Az iles és írtelen ígér ragozása körött elég ten-
nülönbséget tapasztalunk.

Az alanyi ragozásban - az iles ígérnél is - a
jelentő mód jelen idő egyes első neműjében ki-
vétel nélkül -k a neműrag: esek, inok, alnok,
feknek, jáccok, ugros, bírok ... utasok, látok.

A 2. neműjében tulajdoni az í neműrag
használatát. Nemcsak a rögzítő s, sz, z, de a t, d
végű írtelen ígérnél is általános használatunkat
lehet mondani: vesetek, rinlódok, tudok, kerítok,
vevök, névök, olvasok, mesélök, tővevök, vágok,
fagadok, mosok, ütök, adok. A t, d végűknél sz is:
üss, ass, vess, mass, sz l-sz alsz, heveskedik
fejéti: Massz! Itt mesélök szji!

Az 1. és 2. többnyire megtartják az -l ragot, de ilyeneket is lehet hallani: bukór, lakór, fekücs. Az 1. végű igeikben a rendes az rag használata: üldöpeten, kapáln, dobáln, rosladpáln. Többsébet okok: hallen, öl-
len.

A harmadik személyben az állandian ik-es el megtartják az -il ragot: erik, inik, erik stb. Ebben elmarad az -il rag az esik igeiől az 1. és 2. személyű tárgy mellett: megcsa a faras (ergeren, tégged). Az 1. és 2. személyben nincs rag: ad, hin, nö, kecep; vagy az ragot hallunk ereken: menygyen, virren, hinnen, veeren, teren.

A többesben nincs különös eltérés.

A múlt időben a Rörnyelvi alakok általános használatnak, emelést érdemelnek a lávált alakat: kelletett, mállett, állott.

Egy örméletű múlt alakat is lehet hallani az ö-

regebbekről: Ezt az abszort kívánta vót az epe. En-
nülpatrick vót erelőtt a várankot. Megdöglött vót az
en virkén mind.

A fog-gal öregetett jövő nem használatos, a
jelenmel fejezék ki a gyakran még elé tenik a majdot.
Majd acc még.

A feltételes mód használata rendszer, öregetett alar
is jövelet a multban: Let volna nemem leuam népen.
Megemlíthető, hogy többes első személyben alampír-
gorádkan is a tárgyas alarot használják. Ez csak a
feltételes jelenre vonatkozik. pl. adnák, keresnők.

A főnév mód egy 3. személyben az ik-es
alarot használják leghyábrabban: jöjjék, mennyék,
tegyék, legyen, aluggyan, de ilyen alarot is hallunk:
egyen, aluggyan, fojjon, essen.

A tárgyas ígesagorádkan különösképp eltérést nem
érezünk, a Páljégyűlés említtette: láti, mondi itt nem

ismerte. (Ugyr. 26. 544). Mdr említettül, hogy feltéte-
les mód & anyag szerint többes első neműt a-
lanyi regorás helyett használják.

Aron v. Tóvii egyeztetés, melyek a kör-
nyeluben elvetik a v-t itt sem járatorak v-s
székben. Regorásban a v helyét j foglalja
el: hijok, hijn, hij, vijok, vijn, vij, nijok, nijn,
nij stb.

A fő, nő, ~~ist~~ igél jelentő mód jelen idő egyes
3. n. alakjában l van: fől, nőb. Az esik, innik,
vii mult idejűi egyes 3. n. alakja: est, itt, vütt, de
az inniknél ilyen régies alakja is használatos: ihutt,
ivutt. A megy ige men tövét megtartja: megy-
get, mené, megygen, megygyint, mentel,
menne.

Főnévi igenév nemélyregor alakja: innya, en-
niind se adott. Erdős főnévi igenév: vanni van.

Mondattani sajátosságok.

A főnévi igenév legtöbbnyör nem von fel neméltyságot: It kell menni határozat, itt kell hagyni a rózsát. Ezt a halhóret kell nékem jétetni.

Névvő gyanánt használt igealakok: Nemlévőnombul len a lévőn. Elétnéred van. Melétnékje vót. Napon rajta vót az aranyozhatnékráp. Vörge a levit.

Ar alany is állitvány egyrészt vundes, de ilyen alakok is találórnak: sok hajagi van. Écsara a főfijajis is kibűjt az ekhós néls alól. It sok pap jó dágotba asse tutta mit csinájjon.

Ar ari is amél relativ névmasát neméltos is hárszra egyrészt vonatkozó: Ar ember, amél

itt vót. A pēnr, akir nekēd attam.

A hetārorōrōnāl plvō helyen dell megemlitemi,
hogy nemēlyrōt mōlva honnan? Kérdekre töl-töl
reg helyett - nöl-nöl-t használnuk, sőt az öregek en-
nel refiesebb nül-nül alorjót is használnak:
Éppen iinnállónál jöttem. Keresesnöl honta. Eze-
dinül jött Rifele. Ohogy jöttem kifle a papnuk.

Hova kérekre hor-her-hör helyett nemēlyrōt
mōlva pedig nāl-nāl alorot használnak: Be-
mentel a papnāl. Te meg elment inasnal a
kovácsnāl. Ohogy bement a námedināl.

A ra-re repro időhetārorōr gyakorlat: tēllēre,
nyórāre, mīlōrāre. Időtartamot jelent ő a repro
időhetārorōr gyakori: egy óráat kēnülölēt. Éggen reproi
itt dell rotdolmi. Bővübt alaru időhetārorōk:
tarentub őta, regeltül őta.

A mödhatároó va-ve Répöő ágencs pakori-
-st néjreltel: futvást, folyvást, haladva. A kép,
Réppen, ként vagy határoó helyett névutó alor
a hasonlato: tolvaj Répibe jött, lú Répibe legélt.
anyal Répibe láttam sámonba.

Okhatároó-est helyett -nek-nék: Minet
attól neki egy profort? Annar. A hasonlito nál-
nél rag helyett ritron túl-túl járato: ü tiel-
le nem vót sokkal időrelle, te tülled megobl.

A hova Répölörre felelő határoóndt ren-
de, püppelére a/fe: Rife, lüfe, rüfe pl. ömlöt
Rife, hántal rüfe, Fölörkeesen i előfordul:
Meginduet hova fele, megen a állomásra fele.

Az ellen fele jelentéssel hasonlato: Merő-man-
degélő Seterdshornig ellen. Merő-en est i hallottam:
Jóna felrötte? Igen, mána ródur a hatadit
jelen ellen fős.

Nap nepepe von a meq köto"-noual, rolnor kopco-
ko i. helyet is. Zsepej, Kona meq a Vinihirdj.

Valaha = valamitor: Odd ide, ha valaha aam
rajtan xpitani.

Érdemes az is leírni: Att kell neki punitulni,
ha töröl, mered is. Égél Teris. Itis - ki nepei var-
tol? de nép piron bugellöris, aibe minos egy
krajcór is.

Az egy határozatlan névű is leírni: ga-
kori: Xat ojjan egy vár vát elötte, supa pémanit
vát. A kiraj meqörilt, kop nem kopra egy jó po-
fou. Na hollod, te csak meg egy amony. Mli-
ende egy ember a, le kin köpni, Gondolatla ez
megon egy üpp, baton ember. Rörpoforta meg
egy hétig.

Lengyelgöri formái aronvata mamochoti nylo.
főváros (Mag. 1925)., aminek art. könyv Nifjtelte.

Összefoglalás.

Csodálatos állapíthatjuk meg, hogy ez a miutinta megas vidék minden részében terjed el nyelvtanilag a magyar körművel. Néhány hangtani különlegesség a pár szóban jellemzően a nyelv alig lehet észlelni valami megkülönböztetés. Jellemző az, hogy nem is az érdekes határozószó a palcos, nőt-mőt, mely könnyen kiderülhet.

És kis terjedelmű dolgot nem foglalkoztatott részletesen arról a problémával, mely ma leginkább feltűnik, hogy érdekeljen kennek, amikor az nyelvészettel foglalkozunk: a mondattani résszel. Ennek a résznek belül lehetett volna részletesen kifejtetni azt a megfigyelést, hogy

eredeti évfolyam, melyet a magyar nép nyelv-
velben engedelmű. Most meg csak növeked ad-
hat az enél bővebb felvilágosítás, melynek rés-
lete, alapja is tudományos feldolgozást majd
csak később fog adni, mert itt alapsz elő-
tanulmányokra is minél több anyagot
van szükség.

Bírálatokban van mintegy¹² kutatóiroda tár-
gya mere, ezen kívül egy nagy családgyűj-
tőben öme a nemzetiségi nyelv etnográfia-
járól, litvánok és bolgárok vonatkozásban is.
Ezen feldolgozást kerintem ezután munkáim-
hoz főfeladatának s ezután meg több is több
anyagot szeretnék ömlesztetni abból a kincsből,
mely ma meg népszerűsége és meg ajkán, de egy-
kor talán ömlesztve az világos fogadástani
népszerűsége.

Függelék.

Határnevek.

Akasztófasor, Aszalós, Bagosikert, Bálkány, Bánta, Bá-
nyajitap, Becsikert, Belsőikert, Benkőtap, Becskajihert,
Botosta, Csengerikert, Csengeritő, Csenkut, Csüröskert, Dinnye-
sor, Sissrörét, Dombkert, Fagis, Faglóir, Fojár, Gimestő,
Langyás, Harmatszer, Hordásút, Horpász, Hosszmerge,
Hosszser, Hóttoramos, Holom, Ibéke, Irget, Janositap,
Kecskerét, Kenderőistató, Keresztút, Kéthörbálkány, Kéő-
kert, Kiskerkő, Kiskert, Kissanyitő, Kistap, Kisujfalui-
tap, Kokostap, Kunitap, Majestap, Meggyestá, Mester-
balkány, Miligár, Nagykerkő, Nagykörtvejtava, Nag-
ujfaluitap, Neogyvenhód, Nemestap, Nyalapató, Pap-
rét, Pongrástap, Ravaszuk, Rásigó, Reznigedórh,
Reznigolapson, Rekestyészút, Rószajuk, Szanyikert,

Sauzibó, Saságy, Selétneg, Sigeet, Sözöta, Suhlángitap,
Sunnyasztap, Sünnégető, Tarkuta, Ternető, or, Tetünnét,
Tiböta, Tötfolusi Kert, Tögges, Virápföldék, Virágkőszmán,
Vissaj, Zríkhalmos.

Családnemek.

Adorján, Alekszi, Ápróti, Antalos, Ari, Árkosi, Árgyán, Ba-
gaméri, Bagyó, Árs, Bakk, Bakó, Balázska, Balácsi,
Balle, Balop, Bara, Barát, Barukai, Barcsai, Barkász,
Barta, Bólint, Bánd, Bándi, Báncsi, Bányai, Bolygási,
Bencsik, Berta, Békési, Bicsi, Bihari, Biki, Bil-
kai, Biro, Birtalan, Bodó, Bokor, Bódiszár, Boros,
Borbé, Botos, Bócsi, Bódi, Bugyi, Bujári, Buzás,
Csári, Csánár, Cséke, Csoma, Csontos, Csorvári, Csörök,
Danes, Darabos, Daride, Dassi, Deák, Debreceni, De-
metes, Denyán, Dolos, Dobronoki, Dombócs, Dombócsai,
Dombócs, Dombócsai, Dóra, Dunai, Eredi, Eri, Egedi,

Ereszi, Erdelyi, Erdödi, Erdős, Erenyi, Farkas, Farócas,
 Fedics, Fedor, Fehér, Fejér, Feretk, Felföldi, Fibus, Fodor,
 Forjón, Fóris, Gál, Gálfi, Gáspár, Gellert, Gerényi,
 Gencsi, Gille, Gombos, Gregus, Gyarmati, Gyúró,
 Hjes, Hnánosi, Jakó, Jász, Jászai, Jenei, Julios,
 Kabanis, Kadadi, Kázmán, Kalán, Kancsik,
 Kéji, Kádori, Kornyár, Horvát, Kudas, Kunti,
 Kanótor, Kócsa, Kenouzi, Katona, Kádár,
 Kállai, Károfi, Kelenen, Kemenczi, Kencsi,
 Kereses, Keresi, Kertész, Képesi, Kéri, Király,
 Kiville, Kis, Kónaldi, Kondor, Kormos, Koroknai,
 Korpás, Kovács, Korma, Kötő, Kivári, Kun,
 Lóránt, Lőrinc, Luppel, Lipták, Lőrás, Lintás,
 Lypsa, Madai, Mago, Magyar, Majtényi, Mándi,
 Márián, Márk, Marosi, Máttyás, Meggyesi, Merei,
 Mers, Mihók, Mikola, Mónár, Moncsár, Morics,
 Mursa, Murvai, Nap, Nánási, Németh, Olajos, Olái,

Olvasto', Onpován, Onon, Orvát, Ónodi, Ópári, Palápi,
 Pap, Pato', Patái, Pályi, Parti, Petek, Petrik, Perderka,
 Pille, Pirtye, Pléban, Pótor, Pusás, Ravandi, Rác,
 Ristó, Romány, Ronto', Rorsi, Sáfár, Saji, Sarkadi,
 Sámel, Sidi, Simon, Sipos, Somi, Sós, Striz,
 Sujmori, Sujor, Sueda, Süttö, Szabó, Szalai,
 Szakmári, Szán, Szásadi, Szekni, Szendi, Szenyő,
 Székely, Szeli, Szepeti, Sziknai, Szilápi, Szobonlai,
 Szoboszi, Szüppényi, Sücs, Talpas, Tamási,
 Tarnóci, Tasi, Tatar, Tóros, Tóti, Tima, To-
 kár, Torma, Tót, Törő, Tőzse, Törös, Trencsingi,
 Trokapsun, Tulváros, Ugró, Aliheji, Ures, Vancs,
 Vastap, Váci, Ványai, Várdei, Veréb, Veres, Ve-
 rus, Vide, Vira, Varika, Víz, Vörös, Zalay,
 Zivi, Zoltai, Zrági.

Dalok.

1.

A csengeri betonos híd alatt,
Hilenes kisjány vormaringot eset,
En vagyok a tisedik maroknedője,
Bárna legény ipar vesztője.

2.

A csengeri kasárnya löböl van kishova,
De so! bárna kisjány sírva jár alatta.
Ne sirjatok jóingot így kell annak lenni,
Minden jó családdal kell egy rosmok lenni.

3.

A csengeri kertek alatt
Van egy forrás titok alatt.
Ari abblal viret i nír
Babájátul ellenemrik.

En is albul viret ittam,
A belsántul elbucurтам.
Vagy elbucurтам regénytől,
Mint ösrrel fe levelétől.

4.

A sengeri kovács hára nényoror,
Van ebbe egy háma kisjány de crines.
Dijam annad a két neme jódrása,
Mint az égen a csillag ragyogása.

5.

Arctino, vadliba
Nem hijszál a lapriba,
Mli is csinoslunk egyet:
Mli se hijszál el kendet.

6.

Arér, hapsin olyan ráppatt vaggol,
Ne gondold belám, hogy betép vaggol.

Mepráppitott engem a neveltem.
Mellad névül mit ír ar íletem.

Arjár, hogy én ijjen piros veggel,
Ne gondold belám, hogy festve veggel.
Így múlt engem anyám a világra.
Pirosító nem kell ar orcáimra.

7.

Hát a kisjányt arkor megnevettem.
Mikor velle elönör benéltem.
Megteccet a gyönyörű néjs nevájéi,
Kondolóra gondöröclő hajájéi.

Pirosi usam tegen törvénye, ha lehet.
Itt nevettem ar ar engem nem lehet.
Ismer apom azt fűtgyöli a rípo:
Beselembe nem parancsol a líró.

8.

At a kisjányt ne vedd el, ne vedd el
Nem györööl meg sejem leserenövel.
Tilencet röt fejére, se haj nyakába,
Fizediret karom derekára.

9.

Árva vagyok, de ipari árva
Fivem is babám mivelé zárva.
Tudátló volnér levegőbe kis madár:
Árva jönnél, amerre a rózsám jár.

10.

De szeretnér aranyhalász lenni,
A Finából a Dunába uszni.
Beleusnér babám halájába,
Elbúsnér Tölle utójára.

Bärna leping, hova häjtool ar ötröd?
 Palän birony kisrestemle bekötöd?
 Alla birony bärna leping nem kötöd.
 Gyenge a rormoring äpa letöröd.

Ha herötöm megfiretem ar ávát,
 Bärna kisjány megis élj ávoh horrad.
 Ha nem töröm nem firetem ar ávát:
 Bärna kisjány nem is járos telhorrad.

De nevetnél millop kuni ar épen
 Éföltüjha rövüljárnél ar épen.
 Meglátomás, ki a leping isszera,
 Ki öleli balájára kopruba?

12.

Be seeritnöl fífse lenni erdöbe.
 Hoga balidun ingem levögne ölle.
 Hle a fífse léd lánngal ép füst nérit:
 Babám nibe sohorines bánat nékiit.

13.

Edesanyam monta nélem,
 Minék még selető ...
 De én erre nem hajtottam.
 Titkon seletőt tartottam.

Ha velari seletője
 Yön elöttem felötörve.
 Rőgonololot jajj ötenem:
 Nélem is vót, ha most mincsem.

14.

Gyere kisjány a nekeren utón.
Hajd felvenlek valakum ar usón.
Nem megyek in, mer soken meglátmet:
Hörnyjör ar édesanyjainnar.

15.

He ki megyek a rormaring endöbe,
Rormaringot aritok a kerensbe.
A rormaring jónapu,
Babám nibe nomeru.
Tejen van a menyemongyi koronru.

16.

Hárunk elött meunek el a ketonár.
Taj'ok népen fujják a vertrombitát.
Eg röviellör mindég csak and fujja:
Nem leret a veretömé soha.

17.

Hörömr előtt fejítel a kenális,
 Alba fürdőr nép a göja madár is.
 Mindig fürdőr a göja,
 Megis város a tolla.
 Az én endrósán hisz a nyugalom legnebb ledug a falukba.

18.

Az a bemegye a csengeri csárdába,
 Rérfokorom várom a gerendába.
 Aki meri venni ki, azt csak legyen teheti,
 Meg az éjjel végre fürdők veleni.

19.

Az a meghalol meghozom,
 Testamentomba írom,
 Azt lóny, legyen vigen ki.

A rózsám rézénen ki.
 Azt lóny, legyen fejtől
 A rózsám feketébe.

20.

Kétkünn alatt kamas vire fájik el,
A sívenmet egy nagy bánat nyomja el.
Le sem megy a sívenről a nagy bánat,
Míg én pátya nem leszek a bolánuak.

21.

Histértembe zöd a petversejem,
A bolánuak meghiült a nevelém.
Nem csak meghiült, hanem meg is fagyott,
A sívenre nagy bánatot horott.

22.

Kék ibaja lunk hajlya a fejet,
Mer az éplül nem loraajja a tövet.
Rajj le gyönyhermet a két ibaja návar töre,
Mort arttam egy ipar nevetöre.

23.

Hisztelenbe kinyílt a nárcis,
És nem bánom, ha horrorám nem jő az is.
Megmontam már háromnővéremnek:
Édesanyám nem néked nevelt fel.

24.

Megírtam egy nép rőrsafánál:
Kérjjen egy nép rőrsát a babámnál.
Azt mondta, hogy réző van már:
Hull a levél, elűlt a nyár regén.

25.

Nem rőzög a levél, ha a rét nem fújja.
Nem mondának babám, ha ipar nem vőns.
Tilos a nevelés, félék horrorád-járni,
Megtűzgya az anyám, el kell tőled válni.

Repüj madár, repüj lengeren leventül.
 Fráj he ar en galambomul maga van egyedül.
 Ha rérdi, hoy vajol? monpad: beteg vajol.
 A csengeri temetőbe pihenni akarsz.
 Versd meg babórn, versd meg a paplono éjéit,
 Had pihenjem ki magamot gyenge korom elött.
 Ne fájjon a nived, nem lenek a tized,
 Van más métem nép nevétök, ki igazán nevet.

Sóna patrók vesetek a csirsmórnak,
 Dóra kijánt keserű a világha.
 Dóra kijánt keserű is, sáhej! he lélek.
 Minem annya, ki eláthorru tölem.

Püvü csilleg ritkán repeszen.
 Ajjan is van, dinck párja minsem.

Páros csillep! páratlan csak én vagyok:
Amijóta a neresetöm elhagytam.

29.

Ellép ant monpa a neresetöm amujá:
Különbé leszjárt érdemel a fija.
Érdemejjen Különbet is, mint én,
Nem^{is} az ü fi' ára nőpotek én.

30.

Pi-piros a pipacs virága,
Kéjj b gömnyharman ar ajjára.
Kadd ide belém a csipp módok:
Kadd nőrujjak rajta vagy ráret.
Vörj egy kienitét még,
Fijatal vagyok én még.
Tajj neren egedül,
Kölöd nélkül egedül:
Taj' de belép vagyok én.

Tinda lúrat neddes a vadpalamt.
 Lépen nól mán a csengeri nepharsang.
 Mindarét ödelőre csadant vágya:
 kesettelel hisz angalom hijsáha.

Tul a Tindán aranyhalón veyget én,
 Aranyhalat jaj de ritkán fogok én.
 Híjénik az aranyhal o ritka kálólvól,
 En a belőm ödelő két karjólól.

Upot o kuttyám a Rajna,
 Jön o meretlőm o bárna.
 Ha bárna is, de nem rigány,
 Szeret az ingem igazán.

34.

Vékony deszka gyalulva,
Taj! de nád vagyok unva.
Ha rám untál hadd abba.
Nem vastak a nyokadba.

Vékony deszka kerítés
At láccik az ölelés.
Ölejj labám kedvedre
Nem hányom a szemedre.

35.

Zöld erdőbe terem a mérges rippó.
Fűp kisjőmbul len a legény csibitő.
Taj ismerem de boldog, aki csunya.
Édesanyja nívét nem nomosítja.

Zöld a törény majd mekkéül,
 Most vegyél mesélő nékiül.
 Ojjan vegyél in anékiül
 Mint a mesés pánja nékiül.

Zöld érdőhe, zöld érdőhe lenállott a páva.
 Nék a lóba, zöld a nánya, csunya a tálka.
 Híj ar ényem utisárosul, ha megnyek elvélle,
 Mer bonyolba minnen ojjan, se! ar nekem kéne.

Édes anyóm in nem bánom meg az érdőhe.
 Mekkereu ant a pávát, mekkénderem tölle:
 Nam lóka-é a babámaéle ar érdőhe,
 Fáj, fáj, fáj a pyenge niven, majd mekkorod érte.

Hogy lett János szögábul falusi bíró?

A kis, szegény Jánosnak nagyon hamar a nyakába akadt a dolag. Míg az apja élt, ha szegények is voltak, de az apja nagyon szorgalmas ember volt, addig mekkémelte, nem hatta dögorni. De alig telt el egy esztendő, mikor az iskolát kihutta, mekhatt az apja. Anna egy kétre mekhatt az anyja is. Szegény János ugy maradt a világba, mint az újjom. Kántár is a faluba, sokan fel arattak rája fogni, hogy félnevelik míg mekkupya keressni két kárjával a kényerét. De a bíró azt mondta:
- En fogok fel rája.

Perre mindenkinek elállott a nava, mintha

vis lett vőne a nájokba. Merhát a biró sava ment. El
is vitle a ki, Jancsit. Égy slarabig csak megjáróson ment
a sora, de ahogy nőtt nevedlett annál rosszabb lett a
nyarabeli. A birónak műletett ek ki jánya, azt kellett
méri pestrőlmi. Ha a kijány girt, akkor jól élvezték Jan-
cst a sörpört. Mirov ar udvaron gaját vágott vagy va-
lamit csinált, mirov nem hallotta senki mindegy
kitőnt belőle a nőtá:

Édes vót ar anyám teje,
Heserü a más kenyere.

Er így ment hétrül-hétre, hónapról-hónapra. Jancsinak
nem hogy könnyebbé lett vőne, hanem még mindegy
nehérebb vót, mert mikor már sájan ruhanc lett, hogy
birt egy levest dögörni, akkor még mindegy annyit
követelt tőle a biró, két annyit, mint amennyit
birt. A kóortya meg nagyon pyengsü jött ki. Tgar,
hogy a biró jánya, a kis Juliska lopiba adott neki

hún ant, hún ant, már neki a nívé megj meg hasat,
hogy látta, hogy éherik, ül meg csak up durkólunk
a sok jóba. De így ment entendörül-entendöre. Máttek,
mindahetén, csak hogy Julisra sija van vót, mint a láb,
mivel népen felátöntetis, megpény Janosi meg, mint
a madárifjéntő. De Janosi mindkét námlatra a na-
porat, entendoret, hogyha majd Eljör. aridő, beso-
rorrak katonának, hát megnabedul sttiül a kese-
rü élettiül. De ant is hijába várt. Az idő Eljött, hogy
sorornak, mentek is az üvelebeli fijuk sor alá fele
összeölelkerve, danolva, csak úgy hangzott bele az uwe,
mikor ársenték, hogy:

Ingem, gatyám lerakom a pallóra,

Ugy megyek be a virítárijóra...

De Janosi meg akkor is a lovakat vakarta, várt, hogy
mikor jön a bitó, hogy kiiggye már ütet is, hogy meny-
nyen sor alá. Elment magába danolni, hogy:

Gránárköte nem vedélma,
Árvábul lesz jó katona,
Már minis annok páfeséja.

Elérjött a nem sokára a bíró. Jancsinak megörült a ni-
ve, mert tutta napon jól, kopha megfláttya a doktor
röktön besororra. Berreg lejesett orálle, mikor ant
mouta a bíró:

- Fogj be ontan halaggy a kordórhutcho nán-
tani. Te nem munc sor alá, én már érendolentem
a nótárus urol.

Jancsinak nem vót mit tenni be kellett fogni,
ostán kimenni sántani. Erdőre, mikor harajött hel-
latta, hogy ant is bevették, ant is, ostán meg a apjok
is nist.

- Hej! hogy én nem mehetek - gondolta ma-
gábra, de nót nem engedhetett ki a száján, mert röktön
deresre huratta vóna a bíró.

Először tőlt tovább az idő. Janosi mikor már betöltötte a harminnégy esztendőjét nem hívták többet Jancsinak, arután János lett a neve. Nagyon markos farka lett belőle, elejente nehezen nőtt, elhústa a dolgoz, de idejére arét csak kifejlődött. Elő még mielőtt nőtt, legény volt, hízása rongyos volt a ruhája, mégis kivirított belőle a nőt orcaja. A bírójék Juliskája bele is szeretett, de nem mondta senkinek. Jött eka gardag fiúja, de ő mindeke csak az orrát fintorgatta. A bíró' már nem is bánta vőne, ha főtne is menne. Mindeke réndesre:

- Ugyan kire várok még édes jányom, ha es se jó, meg as se, már a környéken nem is tudok szjan magad nőti fíjút többet.

- Van - mondta a jány.

- Látsz jányom én annyira szeretlek, hogy mindent megteszek a kedvedért, nem megmondol-

kedvű, hogy ki vőne az, aki neked megfélélné.

- Hát megmondom édesapám, ha élesap is rögtön.

- Ki, ki? - kíváncsiskodott a bíró.

- Hát apám én nem megyek másho feleségül, csak János nápolykhoz.

A bíró mikor meghallotta, majd fűvé lett, de sa-
varított egyet az eorén, azt mondta a jányának:

- Nem bánom, csak ványál még egy szendőt.

Juliska beleegyezett. A bíró azt gondolta, hogy
míg az értendő letelik annyira dőgőrtatya Jánost,
ammi meg nem ad neki csak keveset, hogy ne
legyen olyan szép, azt a jány majd nem szereti.
Ugy is lett. János nem tudta elgondolni, hogy mi
az oka, hogy olyan elhetetlen ételt adnak neki, de-
gát meg annyira, amivel nem bír. Ha nem tudta a
medenimálni arról bántatta a bíró, hogy deessé hu-
zatya. Juliska mikor csak tehette mindég vitt neki

jö enmivalót. János abbul nem tudott semmit, hogy
Juliske ütet osereli. A birót majd megett a nő, hogy
Jánoson nem is látszik a sok dolag, meg a rossz kont. Mif
rossalbra fokta a kontat, dögöt meg háromszor annyi
adott neki.

Mán ep félentemő eltött. Juliskának a sive majj
megharatt, hogy olyan kegyetlenül bánik Jánossal az ep-
ja. János sok türe, nem panaszkodott, gondolta majd
lejár ez, vagy mekhal, vagy jobbra fordul.

Kijatta a birót neki a parancsot neki, hogy a
falu alatt van az a nagy erdő, abbul a fát korgya hora
mind egy nális. A törsötöt vágja ki, sáncsa fel, hogy
ü még sive nemmihajnap eljön hurával bevet-
hene, met jövőre a jánya fërhe meg, ordu kell a
sok lura. János is neki látott, crindlatott a kováccsal
egy nagy fejszét, sok up diút az erdő, honta hora fele
a sok fát, mán alig firt az udvaron. Gondolta a

biró er már nem len. így jó, mert ha így halad csak-
ugyan János nem lesz a föld mire kell. Gondolt egyet.
Este mikor János kifokta a lóvét becsent vacs-
nálni körpáncsot, a biró meg mindezer hi filé-
be kölestárít tett. Persze a hi negyven megdöglött
mindahet. Reggel mikor János emi skart adni
látta, hogy meg van ölgölve. Halat a biróho,
monda neki mi történt. A biró nagy mérezen:

- Mics csináltál vele? A tennap még nem volt
semmi baja.

- En nem csináltam semmit, ahogy étetni
skartam nem volt mit étetni.

- Tudd meg kutyá - monda a biró -, ha a hi
meg is öglött azért az Endőnek tündőnek
kell lenni.

Arvel bevákta az öléptő, ott hatta Jánost.
János, amint megálla maradt el kerdett gon-

dolgozni, hogy mitévő legyen. A hátán nem köthetett a ka-
za azt a fát. A mint az gondolkosid erre csak eszébe jut,
hogy a medve minden éjszaka odajár a borsó méhessebe,
és dörömböl, de a méhesbe nem tud bejutni, mer jó
vár van az ajtón. Mikor estére nébintok, hogy a mé-
heset rája be, hát nem rája be, csak a kőrsöt vitte be.
Mikor bejesteledett a gubát magára vette, lefeküdt a mé-
hesbe. Húj fekiút ott egy fertőz óra korra hát jön a
nap medve döngyöve. Ő is lehajította magát a
gubát, kizárta a méhes ajtaját. Mikor a medve
meglátta, rájártva neki fele. János is hamarosan fel-
gyint az inge ujját, a kőrső a medve rájárt lökte,
hátul ringult a fátat mekhepta, visszavontatta a
medvét, ekkor ki volt fordítva. A medve nem tu-
dott mics csinálni. Oda lökte a méhesbe a nevelőbe.

A medve csak kiült nem tudott elmenni, mer a be-
le belől volt. Reppel négy jött több medve.

Másnap horráfogott János egy jó erős jármat issi-
nálni. A kováccsal bevasáltatta. Más éjszaka megpondol-
ta a dögöt János. Telt még esze a medve orijába nyúl-
ni, meg az is megfontolta a kárját, pedig csak a su-
ka vót, hát még a kan. Gondolt egyet. A neheret oda-
hústa a méhes elibe, a rudat végelenvépféj belete
métrél. Jött a nap medve, csak úgy döngözött, érte-
vette a méhes rudat horráfogott ropni. Ropra, rapra,
adokj rapra míg a végé hátul dinem ért. János azt
varta neheren, mikor meglátta a végit a rudnak
egy keszteraszbe tet oda, ahova a nyarlót vették
tenni, a medve megrót fogva. Mingyón más rudat tett
a székbe, a jármat beletette, a másik medvét is vissza-
fordítottatta. A más el kicsit neherelben ment, mint
kifordítani. Arról befekha a két medvét, hia er-
döre, ott vót a sok fa kivájva, ródott egy jó meles-
rel, megindult a felé felé. Csak úgy recsegett-ropogott

a rekét. A rét medve csak úgy ordított, bömbölt, mikor
bejött a faluba az egész falu riadózott és uccsra a nagy
bömbölésre. Hát látták, hogy Jánosra két nagy med-
vével hódra a fát. Szalottak a biróhoz, monyadt
meri, hogy mit láttak. A biró megijött, berögtte a
kaput. Mire János a biró kapujához jött már be
vót zárva a kapu. Ő meg neki hajtatott a kis-
ajtónak, mingyan vót rajon, mer a kapu is be-
dült, a nagy neki fa behunta. Mikor bejött csak
úgy övült a nívé Juliskának, hogy ijjen bátor ura
lesz neki, a birót meg még rivedte a kapparé
mégpébe, hogy már szakasson a vevi len János.
Mikor meglátta János a birót odakönnön neki:

- Jí reggelt apyon Jsten biró uram. Hát eszt
parancsoltá kend, hogy ha a lú megdöplött is ok-
kor is hore kell hordani a fát, hát muoraj vótam ab-
bul a mēnesbűl fogni amēkēt nem kel pēur, meg

a pandur se keres jöte.

Igy hörta János a főt ar uolvárra, mon be se lehetett menni a fátul. Mikor minol ott hun vót, akkor kifokta a két meolvét, jól tartotta, a rétrendii skét feltette a mererre, a meolvét befokta, kimsut ar érdöre. A sok törsök mind ott vót, sok nyg hánta felfele a nagy törsököket, a repényekt meg hör-tök elfele. János ily halott a munkával, a birót meg ott hun máj megett a mērep, hogy chin nē me-hónap itt len nemmihájnapja ar érdő is min-gyan be len vetve.

A jünmed meg örült a rive, hogy mohónap lejár ar esztendő. Nemmihájnap elött egy héttel lett egy jó eső. János ott hun félbrakta a svererre ameny-nyi luva kellelt a főölbe, kivitte. Míg elvetette a két medve ett, mikor el lett vetve kifokta a két meolvét, hat berenót tett egymás mellé, hová fogott berenálni.

Mire a nap lement el is lett levegőbe. Lenki se mondta
vona, hogy az meg egy hónapnál aréltt Endő vót. Kára
bellegtek, a két medve csak ug dörnyögött. Kára fele
nem vót neheis a neheis, csak er iivers rököt vótak
rajta. Miken haraérték János kifokta a két medvét,
vontán viláppá esortette.

Éljött a szennihajnapja hát szjan népszen kúrált
kifele a bura, hogy gyönyörűség vót némi. A biró látt a,
hogy mán minyón kár ar esortendő, amit igért a
gyönyörű, a jánya meg még mindeleg csak antapér-
cet nája. Sznyira merette a jányát, hogy nem mon-
dott ellene, hát horro fohar a lakodalomho kénitmi.
János is beállit Miháj nap után seppel a biróho, monza,
hogy a munkát, amit rábírott elvégzett, a bura va-
gon népszen kikött, hát himelhetne a biró is meg-
terinteni. Miden elvégzett a mondanivalót János indult,
hogy megen ki fele. Ekkorra mán Julika is lement a

hiátulró nobábul. Morita a biró:

-Ne meny csak ki eh kiserit János.

De már erre Juliskának a file is gyors lett, telt-
ta, hogy mi követkerik.

-Ant akarom mondani -fajtatta a biró- hogy Ju-
linkát horrad adnam feleségül, amijjér él tullaol
négermi, amit nál bintam.

-Ne tréfájjon biró uram- felelt János- er ijjen
megamfejta emléssel, slépannak a meza beje. Erre
indult kifelé, de Juliska elibe ugrott, mondta:

-Nem tréfa a János én már négen szeretlek, a
jövő héten meg is eskünnünk.

János elij akanta ellimmi. Akul kezdve nem
halt ar ölve. El is jött a ney, amekre Ritünbék a
lakadalmat. Hénilt ar epén felu a ney napla.
János kihurta megat, a biró négy ruhát vett neki,
ojjan vót, mint egy bokréta. Ant morita a biró a

- Mégis jó nemed van, hogy a ronggoly is kilóttad mi-
van benne.

A biró két négy extentós tinót levápatott, vót annyi
has, hogy onda vót még némi is. Se kellett is, mer az
egyon felu o vót. A biró kapujátul a templomig ért
a nánnép. Mikor haza fele jöttel burával vertél
nembe a fízatal prót. A cipőny hunte utános,
a legények csak up rukták a prót. Ott hun már
még vót kesztre a nagy antal mindenféle jókkel.
Mig etter a cipőny réperdített hogy:

Itutágsa rálott a sas

Éngem rórsim ne csaloptan.

Csaloptantott éngem más is

Nélednál netb viráknál is.

Itter jó étváppal, mikor megvót a csorra horra'
foktak táncolni. A nánnép félvette a menyas-
nont, kiállott körepre díszkenték, hogy menyasony-

Tücsök. Elrijátotta magát:

- Gladó a menyegerny!

A menyegerny intett a cipárnak, a rarente:

Berelker en egselleny virágom,

Rajtsad kiviül senkit e nagy világon.

Berelkmen ojtindra, mint nagy, mejnol éő fíngétől

Uonlik a tél cord feje ki iboja mindtől.

Eak ny hullott a vol pñna a tánygyzoba, amek a
völjénél vót. Uán slip fí bely, vehetett belö'lk
rét ti not an ujnóit.

Uánnap a bíró lemondott a bírórágnul, ót-
sta a vejinek. Nem is vót még ajjan bírja a fa-
lunor, í' tuta hag' ralt bánni a népkel. Végre-
hejtó se raltett, ar adaját minolenri idejé he ki-
fírelte. Az új bíró ílt bu nékül a nép félreépével. Er-
vül még álmodni se tudott vóna. Még most í' éltnek,
ha meg nem láttak.

Mirkó kiráji.

Vót ezec egy ország, de ar ar ország még akkor vót,
mikor a tizenötfejű Sárkány élt. Annak ar országnak vót
egy napja derék, nép kirája. Még legény vót. A romnéd
országok is vót egy öreg kirája. A vőn kirájnak vót
egy ojjan nép jánya, hogy ojet nem látott még emberi
nem. Rá is vetette a nemét a fiatal kiráj. Haddig ta-
potta a főlet körülötte, hogy horrájamborodott. Értett
is horrá. A jány ojjan vadas vót elébb, de hát addig-
meddig, hogy megsemedesedett. A vőn kiráj nem is bírta,
gondolta: legalább egy len a két ország, ha ü mekkel.
Érepte, hogy neki más nem sok van hátra, mer
ü is ezt tartotta, amit a népe: kétvőfle, horefele.

Elg a horrá, hox örnekerültek. A vên kiráj magába ma-
rott, de nem várta, csak hox nagyon derék veji lett. Meg-
meglátogatá a fíjatalokat, csak ugy övült a nívé,
mikor látta, hox mennyeire szeretis egymást, még
egy túnygyérre is ette. Nem is tölt bele sok időt,
már lácsott, hox arunka is utba von. Hg! ak-
kor övült még a vên kiráj, hát még a fíjatal.
Nem fogta semmi dolga. Alig várta ent ar időt,
hox alkövetterren. Addig-meddig hox el is jött a
vár nap. Kületett egy nagyon szép fíjok. Akkor
lett még csak nagy öröm. Hox ar egyen oradp vënt
vegen a nagy örömbé, akkor entendöbe nem
rettek adót, még ejändéket ontogatnak mégjel. A fi-
ju nőt-nevekerlett, már olyan ruhacsa fej-
lölött, hox tudott a lován ülvi. Mindég, mikor
a kollepijumbul harajött, alig várta, hox a tarbnyát
kisejiccsa a nyekábul, ndott ar ölbe. Vót ek hi love

ora nokkott lovapõlvi. Se csak nõrin engedték, fõlték, hogy
a nyeres befõrtul vele, vez lejerik, a lãba benne akad
a hengjõlbe ontán a lui nõjjelõrupja. Így ha lejerik se
meg haj, eberõnt befõrtul, nem len ez vãjap hiija.
Erre, amint herament ar isholãbul, felült a lui.
se, kivãhtatott a Keskõrõt fele. Amint ott na-
ladpãlt a livil, ugratta a keskenyebb sãrkõket,
esse csak ez nõneborja mellõt elõjuprik a ti-
zendõfejü fõrõny. Fõlropta a fõjõt a tãtor lovã-
ra, elvãhtatott vele a mepa biradalmodha. Ki-
jãba rugdosott a ki, kiõjfi, nem tõrõslõtt vele.

Ent arõs tette a fõrõny, mer ar annyãt ne-
rette vãn elõslõbtui, nigjãn võt, de attul elrõret,
most meg ar orra tiille fokhõppmã. Mõjõlbe elõhõpta.
a fõjõt, mer arna nãmitott, ha ar apja õrte fõn,
ortat megõlrik, akkor elõslõbjã ar amõnyf, ont
minden jõl len.

Várják ottlun a fiút, csak nem jön hara fele.
llán a lélekös is élhült, meg a károsé, de nincs,
aki epe. Kimennek a határhoz orditornek, kijárat-
nak: „Mióró! Mióró!”, de nem mót senki. Kínem már
elkötörre tul járt az első üveghegyen a Sárkány
Mióró kirájjával. A Sárkány birodalmát három aj-
ján üveghegy vette körül, hogy azt földi halandó
nem tudja megmósni se hívól, se gyalog.

Félravadorta az egész orvást az a hit, hogy
Mióró kirájját élvitte a tizenkétféle Sárkány, meg
tudta róktón a nép, hogy annak kellett elvívja, ha
nem tanájják. Harmad napra a kiráj félravadorta
az egész orvást, hogy menegnek keresni. Be-
járták az egész világot egész az üveghegy ajjáj,
de nem tanájták a fiút sehun. Akkor már
a kiráj is tudta, hogy a Sárkány rábört a el. Az any-
nya meg ottlun majd megláborodott, a fejére kóvölt a

a kezét, ordított, jajgatott. A király is haragúkeret, a nép is mind harament a harájokba, mer az üveghegyet nem tult a megmásmi sendi. A vőn király, mikor meghallotta, hogy minczen unoka rökton mek-
hött. Az ország három estendejig is ott vót ki-
ráj nélkül. A vejinek nem vót horra kedve,
hogy horrasatolja az övéhe. Csak ugy kormányor-
tik a miniszterek, mint addig.

Mikor a három estendő letött, ugy az hē-
milöbe vót az öröm. Ez ek kicsit könnyitett a
bánatokon, de csak ugy lássólap. It is jött az
idő. Lett egy gyönyörű nép jányok. Gondolta a
király, ha az öten mekörtja még az a jány
horra vissza meriind Miskót.

- Hogy gondolod? Irdeate a feleje.

- Hisz csak les tán a világon olyan gavalér, hogy
megöli a Liskányt és a nép jányot, lársd miyen gyönyörű

meg nem is olyan szegény. Most minden két orvós van, össze
is csatolom egyöve.

- De mit jól horrá a nép? Abba az örvósba én tu-
dom mi jött a néplakik, én ismerem. Először is
nem lehet csak navarással.

Először valahogy - mondta a király.

Azán nátt-nevekedett, de az jött a nép jött nem
littak alkortájt. Az annya is nép volt valaha, de e
még később volt. Most igaz, hogy a börtön megvált
mijóta Miskó oda van.

Kijátta a király a parancsot a felesége örvósá-
ba az örvósba, hogy követelményes len. Kava-
zóra megem, ki okos csatlakozni, ki nem. A
pénzt nem kell szólni - mondta az új pártján
álló uraknak.

Lette is az örvósba az jött a veszedelem. Az ed-
dig egyetértő, kitartó nép két pártba szakadt.

Persze az előjárók: jedró, bíró mingyán odapóztoltak a kiráypártihoz, mes féttek, hogy elcsapja őket a király.
Különösen vót egy falu ebbe az örágha, nagyon szép nép lakta, de az elve szjén vót, mint egy gránit szikla. Vót ott vagy öt-hat nagyparda is, de azok is mind a többivel vótak egy elven. Evvel a faluval nem bódopúlt az előjáró. Eszer is, mikor követváltás követlerett, mán majnem elvótak csüggedve: nem akart jelölt, mes mindegy meg-bukott. Vót ott egy ember, aki birtatta a falut: „Ne fejjetek leor mire kell.” Másnap követváltás lett. A kiráypárti jelölt reggel nap örömmel jött, hogy birtos a nyeres. Az az ember, aki a falut birtatta, akkor éccoka horvát jelöltet. Mikor reggel gyülekezni kentek a falu végén fohossal, botokkal vimevesték, améd nem arú pártgohor vót. A kiráypárti jelölt jött befele a ndon a szjém

záróval, egy fiatalember csak felugrott a nőre hátul,
sokkal nipp-supp adott neki egy kis kúrtá fokossal. #
zárót letépte, a felőt leugrott, de ep udvarosa.
Kérde egy amonytul:

- Kéni hova bujgok?

- Ugorjon a kúrtá - mondta az amony. # nő-
ga meg éppen hanta a teher elől kifelé a pa-
nét, meghallotta a nőt, ont csitt-csatt jól hát-
ba vőte a villanyéllal. Ével álló tovább. mellett.
Érre nyert a felu, nyert a fokos, meg a fűtykös. lli-
ko a kirájpártitúl érdekelt: „Ki éppen?” azt
monda, hogy a másik jölt.

A másik válentás már nem így ment. Hko-
vára néh~~ány~~ napokt gazdát megrették. Utó evvel,
hit avval. # megégyrenek, meg munda, vót ont kö-
vetni, meg másképpen nem kapott máléfordet meg
rekesarast. Vót egy nap porde, az arét meveszt

mellejél, mer a fejón tul vett földet, vort a hidon
hogy ingyen járjon. A másik meg mást. Ennek
a gardagnak a nyomjeggya megyen phhortájba
a szirmadijánál fele, mer a szirmója kifelélt
a varrásián. Mitör bevizit kött ott korol egy jótémzett
fijatal háres ember a sarokba, a fél szirmója
le van hurva, araz a kepe rátelekőve, mer nem
megon vót meley a mihéjbe. Az őp ajja tele vót
fagyos tökkel. Hmint bejja a nyomjéd, mongya a mes-
térnek, hogy neki harnas mek kén vanni a szirmó-
ját, mer mingyón életnei kell. A mestér okko-
rára rávartta a hortyagójára az orfótat. Tut mongya
erre, mer olyan szalmamángos vót.

- Mongyátok máh neki ne hörbőjjen, kéneu
van máh a szirmója.

Lafkörtör, de a nem ügyélt rá, csak tovább
hörölt. Állor se nő, se benjéd a mestér felállott,

a pipőjät kinyitotta, a hammut a bal tenyegrőbe kötötte
belőle, arva! oda tartotta az orra alá a hárkolónak.
4 felnyitotta. 4 merés lejjűt a bankliho, verrat
tovább. 4 fízatalember felugrott:

-Ha mi van veled? 2 ott a crissma mijóta vórod.

Asch ar orrát dörsölte, cipő a hammu. Fel-
kapta a fél crissmát, mindenkint apja-fühe vett
vele, mer nem montár meg, hogy ki vát. Hát
monog a erre ar ar ember, annéknek most vortó
a crissmáját a meste:

-Te bolond ne itt verekegy, eris csak ar ei rom-
nédou most attá el megöt, amijjű a hidon inggyjűs.

Amel re kellett tőh. Beledukta a lábát a criss-
mába, mellett a pizacra. Mitov mehtenálta, aki
utón futott, adott neki meg öt profont.

A kirágyány meg nőtt. nevedett. 4r apjű min-
dēg mőndölta ar entendóret, alig varta, hogy oda

őriem a jánya, hogy eladó legyen. Hímen valóba még mikor
is lejegyeztedett a felesége körül is is élment von még
az Öperencijs's tengeren is túl De most is is élment von
csak már öreg, megöregítette a házat a faja után.
Nem ment, hogy is mennyen a sáránnyal megve-
rekedni. Már a kirájjány Tözenöt estendő volt még
csak három évet kellett várni. A szomszéd királyok is
érezvették, hogy őp jány van a háznál. El keertek járo-
gatni, de a kirój azt mondta:

-Még három estendő múlva len a jány eladó,
addig kirájjány.

Őr el volt interve, de a jány már érte, hogy neki
is van nive. Nem is esuda, hínen olyan nép kirájjfik
jöttel, hogy újat nem mindennyek lehet látni.
A jány is megmontat, hogy van neki egy látya a
tinevétféjü sáránnyal fogva. Hő kell neki menni,
őri azt ki szaga valóditani. A jány még eddig

nem hallott arról semmit, hogy neki még baltja is van. Ő is örült, hogy majd otthon vitéz, kápos lez a vőlegénye, hogy még a Párhánytul se fél. Már előre elnámitotta, hogy ha a fia haza-kerül, rettő len az őrség: az együtt a fiájé, a másik a vejé.

Amikor a fiatal emberrel, aminek a vis-
medja az orra alá tartotta a pipahammot, ak-
korra otthon három fia lett, hogy otthon még
a bírónak se vót. Gahogy ereken nem vót ot-
jan sifra ruha, mint a bírójén. Igességesek vót-
tak, mint a mehek. Igyszerett is az apja, habár
a két kárjával is kereszte nekijel a kényeset,
hogy meg ne éherrenek. Otjan nemcsak fél való-
lul való vót az apja, de valami keresztesleány-
ért, nagyon eljegényeztek. Ő már nem rettent
vona a sok doloktól. Főaccsópót nem is mért.

Hármadára kapált, rémbe aratott, de a púját nem éretek meg soha. A felesége sokat mondta:

- Hej apjók! ha te annyira öltöd magad, eser csak kimerülsz.

- Nem. Ugy ismer magam - mondta az ember - olyan erősnek, mint a vas.

A többi neje nyek alig kapott munkát a néhány nagy gardiánál, pedig ugy táncoltak, ahogy azok fújtak. É meg sose ant csinálta, amit azok eskárta. Mikor Rövetválastos volt is ekkor is megmerett a régi elve mellett. Azjan jól megmunkálta a földet, hogy mindég két veg három prök milével többlet kapott, mint a többi napnános. Árér neki mindég fogott az ereje, ant csak kőrőlben érte. Mán a fizaji szjanok vátat, hogy mellettek vóna kapálni, marok. adni; de nem engedte meg isret, sajnálta. Gondolta majd döförlhetnek meg, ha sokáig élnek.

kirájkisasszony is betörtötte a tizennyolc estendőit.
Jötték is a kirájkisasszony gyönyörű paripókon. Táncoltatták
a paripójokat, gondolták, hát ha ezzel gúnyt csinál-
nának a kirájkisasszony. De akkor a kirájkisasszonya terintet-
tel elvették attól, hogy mi a feltétel, akkor az állott mindegyik
arossa, minthet a kirájkisasszonya nem jutott, és so-
fordolták. Meghallotta ezt a világ máris rénszülő
kirájkisasszony, hogy mi a feltétel, és annál a kirájkisasszony.
It is látni kapott, és néhány esztendővel meg-
mellé, megindult jönni. Nagyon kihiatta ma-
gát, a legelső ruháját vette fel, és innét is kirájkisasszony
lehetett volna némi, aki nem tudta, hogy róla. It is
jutott meg rokkára a jönni, annál a kirájkisasszony ma-
gát, hogy a kirájkisasszony a kirájkisasszony, lát látni.
Tudja, hogy az gyönyörű levente jött jönni. Gondolta
meg: „Látok már ez ne olyan levente, mint a többi.
És min az a levente.” Én megmondtam a nívó.

Pelluurar a neq, nehér tögyfekopur, bejuzrat a
kiráji, monqqa: haq hunnét jött. Be is veretté a hár-
be, de man eat nem a kirápyra ültettét, mint a töb-
bit, hanem levitték az elsőhárlé, a karoslódon mu-
tattak neki hejet. Előjatta hamarosan az örek kiráji-
nak, haq neqon veretné a jömyöt feleségjéi venni:

- Aké nem is láttad - mondta a kiráji.

- De haq is nem, mikor az udvaronul fél-
nőntem az ablakba, ott láttam, mingyán meg is
verettém.

- Jól van - mondta az öreg - csak hallgasd én ráim.
Váit nekem egy fiúam, elrohotta a tizenhétjüördny,
amú kéne kirakodítani. Ohi kirakodította, azé a já-
nyomnak a here, meg az egyik örnágon.

Nem is gondoltam, azt mondta: Akkoraballom.
ke addig élis, meg neqon megverettém a já-
nyát kiráji látyám.

- Na még ijjen jánnőre nem jelenkerett - mondta a király.
Költött a jányának, a benyitott hiszen alig várta
sőt a pécset. Még heccente rebk vót, mikor belépett, el
vót grimulva, a sene pillója alól villagott a bogár sene.
de jó rónta is érte a hideg a királyfir, mikor meplátta.

- Na jányom er a fíjstalembes korra el bátyádet.
Horra' mene feleségül?

- Én apám, mihent látom, hogy bátyám itt hun
van, rötkön megek.

- Akkor deret re, a tengerébe sapott ar örek kiráynak.
A jány deret is mefokta csak upy szegén. Alba is vőpig
futott valenni, megjoldan elpirült. Hossza er örek
király:

- Hújj meg, ha pikemmen a lovad, mepad.

Upy is lett, meg upy kicir benélpettek, ontán nyugvóra
tértek, ki-ki a nobájába. Ezik fíjatal se tudot abudni,
upy belenerettek szmásh. Hossza mindéj mondta a jánnak:

- Akk ve élnol jányom? ... mer egyháza aluttak.

Reppel fele tudott elaludni, fel se ébredt nem láthatva
hogy várta ki a kapun legendő vőlegénye. Az elip hogy
pirosadni kezdett utnaol indult, nah az örepektől könnyűt.

Ilent. mendegélt a királyfi az iiveghegy fele. Két
het múlva el is érte. Ott a körösi faluba megvasáltatta
a lovát, és patronépet varatott a patróba, hogy el ne
ersen a rikos iiveghegyen. Adott neki egy jó abrádát, neki
várattatott az iiveghegynek. Félment rájta oszjan
megassan, mint egy körösnéges falu beli torony.
Akkorára az éles vas elhopott, a hi leuonott a király-
fival együtt a mőjőpbe. Félhőten vették fel a nő-
gök upy mentek a királyfi orraiba fele. Mikor men-
tek vagy három napig a királyfi, akkor test me-
gáho, hát éri hogy a lába nagyon fáj. Megnézi,
hát a bokája (el)hát el vót törve. Vót az inarok könt
egy, aki nem most látott legelőbb ijjet, minnyát

vájt nádajlaput, azt megvagdélta a karddóal. Irinált
három kis deszkát a nyereglüül, a tartelék kötőféket
leotta, kibontotta az ágát, vót minnyán madrag
is. A nádajlaput ráette a kiráji bokájára, a
három lelet ráborította a madraggal jó erőssen
kövülesavôrta. Két nap múlva már nem érezt
semmi fájdalmat a kiráji, csak nagyon lágyatos
vót. Híjába vigasztalták a nógók, hogy meggöjgöl
nem sokára. Nem vótult fel. Nem is érezt, busult,
hogy a lába éltört, hanem, hogy a kiráji ány
nem lehet a felesége. Mer ii tütta, hogy ii oda nem
tud élyutni soha, oda látor lü kéne, de az meg
nincs éren a világon. De van is nen tuppá, hogy
hun. Három nap múlva herajértel az apjához.
Akkorára a lába meggöjgöl. Mikor az apja meg-
hellotta, hogy még a lába is el van törve a fájánsk,
nagyon meges lett.

- Tán minis itt elég jány ebbe az országba? A horag-
ra nem mentél volna el?

- Ojjan minis a rérig, a réren túl meg cipányok
laknak.

- Ugy látom nagyon meglöndítött az a fruska.
Az anyja is ojjan viláphírű jány volt, jó magam is
majnem élméntem jányöröbe, de ekhóra el-
kapta a szomszédja.

- Azra kérem apám-uramat - mondta a fiu-
hogy tudassa őket, hogy nem tuttam véprehozani
amit ígértem.

- Jó, jó csak eriggy pihend ki magad.

Azval egy napát utnak indított, megüzenté,
hogy mint áll a dolog.

A napá virratott. A királykisrany is elajult,
mikor meghiállotta, mitörtént a deryk leventével.
Az apja is elkedvetlenedett, máni slig most remélni.

Ugy töltötték napjaikat nagy nomorágra. A jóny most
már nem csak a kesvényt sajnálta, hanem a
kiszájt is.

A felulva a házban fújt még mindig nem
hatta az apjok dögorni. Illán nagy fújok vótak,
a lekhisebbiket gyuricánok lijták. Az apjok oda
vót a bírónál dögorni. Éppen nagy tinók fohat
be orral mántottak. A bíró fize az eket fohat,
í még hájtotta a tinókat. Ecs az eke felvágott
egy oromó darásfőndet, a darás mind rá a
tinókra. Hátul vót ferve két négytenselő, az
anékül is vjjan nelesvót, mer mikor rezzel
be akarták fogni, amikor előttük a jánóltul
válóhték a kötelet, a mek kiment a válulva.
A kötőbe vót csús máli. Akkor a nájaiba állak
egy csüt a nájaiba állak, mipest ropoktatt a
odaverettük a rudlio, akkor mántukit, befohaták.

kiem vót oszt vele egész nap semmi baj. Nagyon jó jármás
vót mäsztéppen, nem kellett neki esztor. De mikor a clarás
sörepiült, a fulánkját belejengette, neki megsokkodott, nyoma
maga elött a két háromestendős is. Híjálta fokta a
jómárku enibes a prányuát, nem bödögelt vele. A
bíró fia meg megjött, az ekét kidiótötte, meg köny-
nyebben oelott a mäsre. Hej pestis, a jó tövisfa orlo-
nyjellel ütötte az orrát, de nem jött remmös. Ecses
csak, amint odahajlott a kénkülös elibe, hogy megol-
bat tuggyon az orrára vágni a lélővek, mer a vót
a seles, a prányu meglöttyent, a lába beleeshett,
hövésett a tinóknaok. Hrok meg jobban megjötték, az
ekét ráhantál, az öme-vona vákta a két sódorát, dere-
kát. Eszméketlenül vitte haza a bíró fia. Mikor ottlun
megpíngolta a doktor, azt mondta: sose len belőle dópus

endek, lehet hogy nem hal meg.

A három fiúmonk is a nyakába szakott a dolga, a
kenyeret pedig kellett megkérni. Kétőnőn ugyan, mert
Synrica nem sokat törődött a dolggal. Ő csak azon
tört a fejét, hogy tudná a Rinobaditani a rivájsit a
Lászlóy kere körül. Haragutak is rá a tevérségi,
hogy meg annyit se dőporid, amit megcsinál. Mán a
faluba elik képtek málefödét hármodolba, mert
nem kapálták meg idejébe. Az annyi hiába monolta
útkor, hogy igyekezzek, nem feleltak neki. Mikor ta-
vossal ment az annyi vállalni ed ki málefödét
a bírónál, azt mondta neki a bíró nagy gőgörről:

-Vállalni, felpőndüvenni: a könnyű, de tavasz is,
mikor mondan, hogy kapálni kéne máni, mert
eljárni a képt, azt mondták a lejárnyak, hogy csak ez

Elvõt elne lēse, a mārōdir nem baj, ha edos ke-
pājpuris, mīros enīdris - sejmedris. Pedig ar ēlsōt is
elrēte. Nem is vōt annyi mālējor, mint a többitel-
nel.

Pedig neki nem entat kellett vōna nēmi, mes
ott lett arapjor nyomorēk, de nem törődött vele, nem
adott neki földet.

A kiráji hársba nagy vōt a bánat. Híj ettek va-
lamit epēn napokon keresztül, még aralmosēkelt is
a morlēkba kellett őnteni. A kiramonyos még nagyobb
vōt a bánata, mint a nūlejiner, neki kellett vōt.
Híjálbe várta, hogy göjjon valaki, aki elmenyzen a
kirájsfijēs, nem skett senki. Jött nēha ep-eg re-
lejte kiráji, de mikor mektrutta, hogy mi az őra
ajänner, elsonfordalt. Felt-műlt arido, mára a

jány humentendős lett, mer hujábe vót kirájjány sak
elkecs plette is ar üdö. Ű rá is ráprónolt a mondós:
Képa kisjány iclejig, tizenugó entendejig.

A faluba a hóson fíju néj minolég nem fo-
gat dolagho. Njéntel epir a másiro. Ujra eljött a ta-
vor. Szepjörp nap elött két hettel, mikor man rendit
vetegetni a málet, elment ar anyok a birónál mále-
födet kémi. Perce a biróná se hallgalt. Azt mondta
ar amonnal:

- Inkább robot vetelek bele, mint hup neked egy-
gam, mer nem munkájjátol meg.

Az amonnal nem vót mit tenni kilellett jönni
a hárlul. Körbe a birónak sajtóbe jutott, hup egy hó-
nap mulva len a követvülentós, meg hup a betep un-
bernek van nevetési jeja. Utána kijátott ar amonnak.

-Helloo! he! gyere csak vissza.

Az arany beáramlott.

-Ant ekkorom mondani, van a Királyságban az a hat vőházi ant oltadom, csak mond meg az uradnak, hogy velem megerem.

-Jó megmondhatom - mondta az arany.

Ugyen haza meg örömmel mondta, hogy kapott máltaföldet a bírónál, csak ant mondta, hogyha vele megerem a követválasztáson. Az embert pedig ökölle morult a csontos here:

-Ant nem. Mond meg a bírónak: az elvett nem lehet megvenni, ha ilyen helyek is itt az egész.

Az arany elgondolkozott:

-Jóan ember kend. Nem kell kendnek nemmi csak az elve, lásd a más megpénzt is meg az elvét.

-Ez is egy nót se, el van intéve.

Meg is volt a követelőzések. Többet előre megmondta a népi elvűk, hogy nem nyerne, de nem bánta! H-mél ember az eldöthető ember mellett lehet, csak azért is hitette a megáldásért a népi elvű zánlóját. Ez a bukás nagyon búsította a hely emberét. A farsang a rosszabbé, nem volt már aki farsangra. Érezték, hogy nem sok van már hátra, behívotta mind a háson fiait:

-Fiajaim! ne reméljétek már hátra egy-kezt napra, meghalok. De fogadjátok meg, amit most mondok. Te két nagyobb fiam fogadjatok dolokhoz, aremmi legyen a dolok nem szépen. Te pedig furica elmező inasnak a Kovácsnál, mert már más inasnak meg kell.

A figur kimentek, az öreg maffára maradt, néha
nap nem ment le, mekhott. A figur elik tuttat négyen
aenne az apjoket illetkeritani. Gyuri megfapatta az
apja ravát, beállott inasnak, a két nagobbik meg
terefő. csavargó lett. Gyurinak terezt a kovácsmester^{re}
csak azt nem oserette, hogy vót a kovácsnak kilenc
maskája, mindegy avval kellett neki enni. Hót erre
nem vótak otthun, de már négyen gondolkorott, hogy
mit kén csinálni, hogy elvadjjanak a maskák.
Elövette vót a rrákot, amékkel a senet kősta a
pijarrul. A maskákat belerakta, elővett egy fát
azt el. kente vele vőmi a rrákot, ortin mindegy
monta:

- lica! cicc!

Ellikor már gondolta, hogy elég vót, ájtat, ab-

lakot kinyitott, a rrakat kijötta, elló ki fele a macskáék.
Horajötter a mesterék, hijjók Szurit elédelni. Bemeggen,
elkijötte megát:

-Licc!

Ere ep maisha, amél or ap elott mekhuanta
megát, neki a folu a szerpedénner. A gerdója rak
néretti mi vót a. Szuri and nyerte vele, hogy jól meg-
hántóir. Ere ii egyet gondolt, lökönt or ájtófel nek.
Amint meg a folu végén, ott ül a vőn llásci néni a
keresit elott. Kérde tülle:

-Hova menn fijam?

-Megyek nevené's próbálni.

-Honál lát or ki viret amonnan a pataplul.

Szuri elrelott hamororon, horott.

-Ha fijam ent megajódon, neked. Ha velenit

akkor, csak gyere korám, seferek rájtad.

Gyuri tovább ment, amint bement az érdőbe hejja
mennye, hogy tördelik a fát. Ment a hangfele. Hát mikorára
odajött már égett a tűz. Látta, mikor közeledt megen,
hogy tizenkét rivány van ott. Már jobban nesellett volna
nem ott lenni, de észrevették, oda rölitették. Erre el kezdett
neledni. Ez utána iramodott, gellőn repatta, odavitt a
cimboráji körre. Akkorra megült a tinó. Vót ez jó hős-
dó is. Akki is emi kellett a riványokkal meg inni. A
tinót megették, a hőrt megitták, akkor Gyurit mekkeptár,
bele a hőrdóba, belefenekelték, hogy hejjon meg ott, el me
árúja üret. Ott letták. Gyuri gondolkodott, hogy mi lesz
itt vele, mindég mondta megálta:

- Ezt borsod ki Gyuri, ha jó fogad van.

A sok csoutra odajötték a fátarak. Amint ott

enik a szótat felfele, ez nek a farka betérett a hordó-
járdára. Szorinak se kellett több, megröpt a mial a
nét kerével a farkas farkát. A farkas megijett, el-
bádkította magát, allok, mint a szél elrelett a hős-
dával. Ahogy a szél a hordó egyik főtul a máriszko
csapódott, utójára rejjelmenet. Szor megvalasodult.

De a farkas ugy elrelett vele, hogy nem tulta ma-
gát tájékozni, hogy merre van. Aztat gyantotta, hogy
kerek merre van, meg dől, mer nente a farkas nek
ódele mohos, nek nem. Azis fült elindulni. A has a
meg nem vát ires, medett öre egy csomó máras pész-
nyefünet, ráfeküet. El is szutt, mint a bunda. Ahmába
megölte a farkasnyit. Reppel mikor félébrett, megindult,
hogy megzen Márci nénihe. Éppen jó irányba tanált
menni. Oda is tanált up dől téjhe. ill Márci néni éppen

az eljegyzést kötötte elfele. Valami diatófiú maradék volt
az eljéd. Mikor az oda ér, Rösön:

- Jó napot adjon Isten llárci néni.

- Jó napot fiam. Hát volt szerencséd, hogy ha-
mer visszajöttél?

- Egy kicsi volt, de én nem ennyit akarok. A
szívónyoktól megpróbáltam.

- Az nagyon jó fiam - mondta az öreg anyó.

- Hanem ha llárci néni segítségemre lenne,
elmennék a dírkó kirárfijét, már olyan legény
főrnök vagyok.

Végig néz rájta az öreg anyó, azt mondta:

- Te belőled fiam olyan levele leor, hogy
megbízom a felvilág.

Az öreg levelegete az evést, jött ihott, meg-

tűrülte nemét-náját. A tulákból jót rípsantott, el-
fittgyentelte magát. Oda ugrott elibe egy népki menyét.
Bőlejugrott az ölőbe. Lépállat is a menyét, de a pu-
jók felnehtülte. Először is, mikor meg ott lúu
a nitvát öriote a kunyhóba meglátott egy ije ki
menyétet, síva ment haza az anyyáho. Az
anyya kérdeste: - Mi lett kifizáru? Először azt mondta
pitonyosgra: - Menyét van a kunyhóba. Akkorána
az anyya odajérlehet, kérdi, hogy mi a baja? Mon-
gya, hogy it mit látott a kunyhóba. Az anyya erre ke-
capott: - Azt gondoltam, hogy legelőbb is meglővefij öket
lőttál a fírede, attól ijjetel is meg.

A menyét, amint feltette a lábát a llárci néni
mejjére, kérdi tülle llárci néni:

- Mi ajsáka lárkány bírodélmáha?

-Mikor utajára ott vótam a sarkány beteg vót.

-Vajjon mi vót a baja? - Rérderte Márcinén.

-Mikor Mirkó királyfival ment hara fel a hármadik üveghez, mikor már majnem bejött, a tatos elvágódott. A lába ellőrt. Mirkónak nem lett semmi baja.

-Íde fipej mos - mondta Márcinén - hónap, elmene, egyik lábaid itt, a másik ott, azt nekem két nap múlva itt hűm legél, írtel? Mindent megnevel leporon mint, hogy van ott.

-Megértetlen - mondta a menyét - avval él-hűjt a jukla.

-Két nap múlva újra pjele el hozzáam Juri, ekkor mindent megmondok neked, hogy mit csinálj.

Gyuri elment az érdőbe, lefeküdt, felre kötötte a
nagys. Márci néni meg türelőn várta az őt, abba
minden őreförőtt, ami az ő tudományaió kel-
lett. Hisz tőtt el két nap, már a menzét vinné is
jött, elmondott mindent. Látta Márkó kirájió, ott
jött a Sárkány fióval, amek nem is tizenkés,
hanem tizenhat feje van. A kirájió nagy-
móru volt. A Sárkány meg megpázzult a lá-
ba. Éppen akkor ment előnő az őbe, mikor
bepáztott elővette a villát a tőrt az őbe-
vőte, amijjő elerett vele. A tőrt megpáztott a
verőrt, elashitotta a kötőféket, alló neki a
három hegynek, ott látta a Sárkány birodalmát.

-Birtos a mind, amit elmondál? - rődente
Márci néni.

-Hogy ne vőne bintor, de az is bintor, hogy nincsen
szégyentem a Párban tyukjajának mindkijárta
a vőrit.

-Elmesélt - mondta Márcsi néni. A menyét be-
hívták a jukba. Milyen éltető a háson nap jött Gyuri
Márcsi néni fele.

-Jó napot apyon után Márcsi néni.

-Jó napot fiam, hát mit csináltál erőt?

-Bírom négyen kimondani, de én eluttam.

-A nem baj fiam meg jó, mes most már
nem igen étes rá eludni. Hallgass ide: a Párban.
nek a kálorra emel van valahán az ivégheszen,
ent mekkesed. Akkor idejön horrám. Egyszer most
nem mondok.

Gyuri hönört, utrech indult. Utch - menedzsel

mán veg híron lété, majnem ar iivephex ajjójip
jēt, hát ott latta gepőlni a tátor. A vēr mēp nyra
vōt nōredve, mer arōta nem vōt erō, hax leuoma.
Suri i horrē fagatt gondōlkorui: hax fagja
mēp o. tátor, hōn mēp hōtelek se horat mēp.
vol. Gondōlt egyet, ott usot a legegőbe egy
csomō bikenyāl, minzān csavart belőle egy
jō erōs rōtelek. Hūrtot csinōlt a vēfir, avval
rōveledett a tátor fel. A lēlvēpis, amēken nem
vōt hūrt a hel rēxhe fōkta, a mōnik hūrtot vē-
pis mēp a jōlbe, mikor mōn gondōlta, hax
odejēs a hōtel, ilhejtotta a hūrtot. Jēppen o. tá-
tor nyghala erett, avval jāt rāntott rōjta, a
hūrt rāntott a tátor nyghara, hēj āprōhodott, su-
gōt, de hūjāha. Jō merōkha vōt a pōmgye vēpi.

Gyuri kereste rövidebbre fogni a kötelet addig, addig, hogy oda-
hajtott a tátoho. Megrimogatta a homlokát, a táto gön-
dölte: még tán jobb gerdém lesz, mint a Sárkány.
Megnőlkelt:

- Mit parancsolsz kis gardómn?
- Én a Sárkányt akarom megölni - mondta Gyuri.
- Én nem bánom - mondta a táto.

Azval felpattant rá, egy megnyíllentás alatt Márci
néminél voltak.

- Jó napot Márci néni.
- A öreg emony ráncz: - Ki atta anta napot? fiam.
- A jó Isten - mondta Gyuri.
- Na hát akkor jó napot ugyanúgy.

Gyuri a tátozt mekkötötte egy vőn cséfého, amélt
a kereszt mellett vót. Márci néni int mondta:

-Mán uppi jó vóna valami megan néjs ruhá, ugyesep
fejjver?

-Dej de jó vón - gondolta Gyuri.

Ekkor Márci néni elővett három tájipakereket, ep-
mással tette, avval vette a foroket, améket a minap
fürött, leventül öntötte rájta a hotyvöljölut. Hát mir lát-
tak Gyuri neméji, ep szjan vitérnek való ruhát, hsz
szjat még a kiroáfijak se viselnék. Felvette Gyurime-
gára, szjan nál vitér lett belölle, hsz ne. Csak upy vi-
gyorgott Márci néni, mikor néjignéret szjta. Jj lett
nyesep, fejjver, amine csak mihszjvót.

-Na Gyuri most mán mellee.

Gyuri felpatthent a tátorra, de a tátor meg-
möllölt: -Nem lehet menni, mer a pathónes meg
van kopva.

-As se baj-monta llórai néni. Kóllott a mengetnek,
er előjött. Megparancsolt neki, hogy három nap alatt
horron palkineget a Pórkány bírodalmául. Gyurinak
meg ont monta:

-Eriggy a királyho, vigentáld isket, hogy nem
rokkára itthun len lliró fiók.

-De én néffellek odamenni.

-Írat se! Vagy menn, vagy nem menn a Pórkányt
megölni.

Gyurinak nem vót mit tenni, felpattant a tú-
torra, odažönönt er őseinek:

-Az őten ölpa meg néniem.

Az őre meg megörült, hogy már nemnyének nőli-
totta, hogy majd kijuszt a biiribul. Gyuri elvaktatott
egenesen a király náronálba. De a király uccája fele.

A kapu még nem volt nyitva, ü még bejuszott a
tetején. A dübbenése Tünde királynő ar oblatko
rolett, majd odolett, mikor meglátta a pöngyörű
vitét, mes még egy a vár eddig olyan, mint Gyuri.
Az övek királyi díszpöfete a pitárbat. Gyuri le-
juszott a tatarúll, mikor meglátta, hogy jön a
király. Lekepta a sívepét, kővőnt a királynak.

- Jönnapot egyen tőn felsőes uam.

A királynak elállott még a tőlekrete is, hogy
er o. vitet ütet felsőes uamnak nollittja, mikor
ü mán rok vitet látott, de még ijjet nem. Remél-
gette a lovát.

- Ki vaps te jö vitet? - Lérdente. Gyurinak a mi-
vey még mindőpa kerőhe vāt.

- Nem vapsk en vitet, csak olyan körönsőes

ember ivadéka, a felszédet figyelt akarom minél hamarabb kiharogni.

Elgondolt a király, mer mán a reménye is el-
venett, hogy ez idő óta nem jelenkerett senki. Eljártatott
egy nőgáncs. A nőfa odavetett, dukta a kűrtanár
pírát a szelvénybe fele, meg a kőstök szacskót.

-Írt a lovast vidd a háttulró állba, de megfálsz
leppen. Ágy neki enni, innya.

Gyurit meg beverette a gitárba. A király nécsor-
mony épren süttébe kénült, ez meg tekenő kolom-
pőst hámozott, de mihejt megloatta Gyurit fíretette.

Bementek a hárla, ahun Tiinde kisarmony vót.
A jóms Gyuri láttára három évet figyeltalodott. Horra!
foktak bejélpetni. Az armony mindéj csak azt haj-
tagatta, hogy mikor az üllőfija itt hűm vót, neki

nem volt felannyi dőre se. A mielőtt nyáron nem volt a kollégijonde mindkét bejegyzette a dírtókat a ké-
rőnkül, emmi adott nekijel. Milyen jött a csőrdre meg-
itatta, megfektette a teleneget, neki csak fejni kellett.
Lát meg a virápra menni virset hordott. A néni
király neppon nomoru volt, gyuri vigentálta. Milyen
mian gyuri gondolóla, hogy elég volt a bejegyzettségül,
felállott, hogy megen, mer meg neki elintérvivölője
van megjelölt elindul. A lovát előverette a nőpe.
Gyuri rátermett, oda kövört a királyi családunk:

- Az őten álga meg megokat addigis.

Arval mire a nőpe a kaput kinyitotta vőne,
kijutott. Annyi asszony volt az ucsán, hogy lát-
hassák az újitást, nem bánták, ha ott is el
fele melled is minden, csak egy kicsit társallatassanak.

Mikor odajött Márci nénihez, könnyű neki:

- Jó nevet aggyon Eten néniem, van máni patló-
ney?

- Van mona Márci néni.

Arvaal beleverte a tátoz patkójába a nevet. Oda-
könörit Márci nénihez, még a szobba is esztelt
vagy nyolc darabot. Elvártatott, nagyon jól halott,
mire seppel lett máni az iiveghez, tövéhez vát. Azt
mona a tátoz:

- Most pihenőjémet ek szent.

Gyuri lenyugodott, a nyelvet vátette egy
körre, a kantárt rá, hogy a hármashoz ne
jönjen. A tátoz neki fogott a jó pyeret enni, Gyu-
ri meg lehajolt. Mikor a tátoz jól lakott odament
Gyurihoz, mona:

-Mehetiink.

Gyuri vinui skēta a patakra, hōy megitaty-
tya, meg megais inik. De a tātō ont monta:

-Mōn sak skōs inuut, hō tulmegiut or El-
sōhegen.

Hoval Gyuri fēlyzēngelte, rāpattant. A tātō neki
rugsorodott a hegnek. Eyy nempillantō, alatt tul vō-
tak or Elsō hegen. Gyuri mudālhorott, hōy ott min-
den fīnāl iiveghūt van. Ant monta a tātō:

-Mōt mōn megiut innya.

-Kovz - rērdente Gyuri.

-O de, ahovz meg nem meut rendi innya. Hō ar
a-forvōs, amēket nem tud a Sārkāny, hōy van vāy,
mīnes. Hō ont a Sārkāny tudnāi nekūnk jobb vōna
vionafordulni. Hō allent inik ajjan erō len, hōy nem fēl

három Sárkánytul se.

Oda is mentek egy vögybe. A táton megrakta a hegyoldalt hirt csak egy ömlött kifelé a kristálytinta víz. Gyuri meri állott, jót ihuát, arután a táton. Ahij hogy beugrott Gyuri érezté, hogy nagyon erős, meghihorná három Sárkánytul. Itt ak még egy jót, ont utnak erettek. Ez jere alatt túl vótak a másodlik hegyen is. Milyen a harmadlik hegy tövébe értek ont monda a táton:

- Hajj le. ontán a két élő lábonkba repd bele ont a neget, amiket az öreg smony adott. Kettőt hegyal meg, ont a meget pathájába tedd bele, mer ha nem így tenel, akkor he bemégy az sívek. Kettőbe rökten bele, a Sárkányok a körme körre kerül.

Gyuri upptelt, mikor Rēnen vāt minden utrech
indultak. Mij vette erre mán tul vótak a harmedit
hegyen is. Mlikor rējjele nērett látott egy ajjan iivet-
kester, hogy a neme megállott a csudálkora ástul. Azt
monkte a táto:

- Na látod gerdóm, az élamérre a Sárány
palotájáé.

Avval a táto uprott vez keltát, ott vótak
a kértze olatt. Amint bejérett Gyuri, látta Miro
kirájjit ott jákani a Sárány csemétével. Nagyon
somorú vát. Amint meglátta a vitént röktön fel-
vidult. Gondolotta, hogy az ii érté jött. Odarökönt
neki:

- Jó napot szpon er tőten olúpa kirájjit én me-
gójjés jöttem. Hagya ott ezt a nönyeteges menyüink here.

A kiráji nem nőtt semmi, hanem hejtette a
Sárkány lengett:

- Majd haza vin téged apróm csak várjál egy
kicsit, amool jön is minden.

Gyuri elkorára bejuszott a kapu tetőjén,
mikor lejött a földre szjart esengett az üvegkristi, hogy
hét mérföldre elheltott. A vőn Sárkány beáutotta a
maga után az ajtót up, hogy még megobbel esen-
gett, mint az élle. Amint megpillentotta a sa-
ját katonát, rajta Gyuri, félfort benne a vőn.
Mán tulta előre, hogy jön, megérinte mihejta az őrső
üveghegyen isjöttel. Neri is jött. Valamennyi erőitő
nere vót, abból mindből mekkente a kőjät, lá-
bat, még a katonának is, amik még ottan maradt.
Gyuri nem nőtt le a lőről, nőt a Sárkánusk:

-Héllod te Sörházy én az én királyomnak a fi-
jájék jöttém. Hemen azp elé lovát, hogy vigyem
haza fele, mer az apja, amaga nem görí más vární.

A Sárdony most tutta csak meg, hogy nem vá-
lami királyfi jött a fíjájék: -Hát azt hogy gondol-
lod te semmirekellő, hogy csak egy viheto el az a
fíjút, hogy add meg utam tén, de mindig. Ha meg-
verekedel velem aztán megöln, elviheted meg azt az
tinekkostót is.

-Nem bánom-monta Juri - csak minél hamarább,
mer montam más az elébb, hogy vörjék.

-Tán leállenát elébb arról a helyről.

-Nem fontos, csak minél hamarább.

-Még fogva sincs nálad.

-Dehogy nincs. Arról kihunta a kőzát.

- Mekkora is fejjér? Ha fejjér akara lótni, pere
be is fejjérre. Ha avval nem állók le
vdeol veretadni?

Gyuri lepatraut, a tártos mekkökötte a Törvén
mulópho: lehetünk - monia.

A Pórány isat az, vigyorgott megálla, hogy
minyón id neki kirájfir, mer a kénikóabbl
fejaron verette a fejjérhárplu. Abba a hitbe
vót, hogy Gyuri eszik, ontan megöli. Elbe csaló-
dott, mer ii meg jobban siklott, mint Gyuri. Itt
a mērep. Amint lejött a fejjérhárlu ant kőderi
Gyuritul:

- Mijjen fejjérel akarn veretadni?

Gyuri nējjelegrēt, megárat a neme sz
nag atomba buropanyon.

- Evvel nę. Avvel felvette, el kerte nęregetui, hay
mijjen. Erro hiilt meę vęs a sarkányba, me
ent meę ii se birta soha meęmorolitani. Csak a
meggyaja. Savást eget er enęn:

- A nem lenjő. En kezdde elvetni a verkedni.

Vót ott ajjan kőrd, hay a körepiu vót a
márolattya. Abba námitott, hay gyuri nines horra
nokva a noketlen nęrnómba, ontán le. tuggya
győmi. Kimentek a kőstőbul, de ar up crengett -
bongott, mikor gyuri leokta a lábat, mint er
inghassany. Kijęstek er udvarra. Gyuri fél -
pattant a tőtorra, reębe a fűre a sarammel.
A nępa is előverette a sarkány tőtorát. Eę igru.
nokett nępa. Valaha kiráji vót, de ameket a
sarkány elvethet a mind ig jāt. Felült a

Sárlány is. Kimentek a kőre a gyereke. A királyfi
család felült, minden most már. Elmentek egymás-
tól messze, sőt merre egymásnak. Gyermek e-
lőbb nekem volt az új kőre, de a többi nagyon
újgyszerű volt a Sárlány királyi ellen. Lenn
jött be fele. Mán éppen bejött, nem volt mih-
táj a többi sejtéjére. Újra ámszeptak, ak-
kor gyere odeszákjott a kőre, egy fejtét le-
várta. A Sárlány annál veszedelmesebben ment
merre. Mán csak két fejt volt, ont nem akart vele
bínni. Gondolt egyet, a Sárlány a kőre le-
lőtte a földre. A Sárlány azt hitte megbeszélte, be-
nézett, gyere már kiunta a kőre, lejárított
vel két fejt. A többi csak nyugtázta a gyere.
A Sárlány Elrendett simánodni, hogy ont az egy

fejjeðhegga meg, viðeti a királfir Öten húsævel. Gyuri
nakkheggsmezt neki, neperlette, hon a lábat ki nem
teni köbber, hon nehojjon. A Lőröngy mindenne
rálett: Gyuri parancsolt, hazarommal táto lovát
Miro'királfiala'. Miro'odendelt, érenté, hogy meg
van mentve, öme-vime csótálta Gyurit.

- Kénüjón hamar naccsójos királfí, mer
otthonu nepon vájál.

Oda vorette egy tótót. Gyuri élréndet vet -
Rerni le fele. Kérdente Miro':

- Mijjéi vedkerid le?

- Hács csak nem Miro'kopijón here. alba
a room vuhábe? én meg ebbe.

Miro' nem effes bek. Bovel nem is rönöntek
élváltattak. Miro' élváltattak elöbajt a Lőröngy fíja:

- Mi lesz velünk? - mondta az apjának.

- Semmi, csak hogy eszt az egy fejemet mekhatyga.
Hancum betyár firó, akárhúu műlelett, a nagy buro -
gámmal akart verekedni. Hány fejed is van neked?

- Tizenhat - mondta a fiú.

- Akkor hónap negyzet levágand, az én munká
nyakamra tesszöd. Akkor is tizenhat fejed len, nem
hal ki a tizenhatfejű László.

Ahogy Gyuri Mirló királyfival aho a forrás ho
est, amekből jövet ittak: itattak. Lenállottak, jöt
ittak belőle minol. Meg is morogott a két fiú. Mir -
kó is érevelte, hogy ajjan erős, mint az acél. Árvál
újra lúza iiltok, neki a hegyes, mire érevelte,
mian túl vátak a hegyen. Ott éretelejöl megát a két
fiú. A tátoorokat eleresztettél had lepejjen, ick nap
lefeküettek, hogy pihenjenek. Jöt alutak. Mikor fel -
ébredtek hát a két táto minos selim. Bekeresették

mindenütt, nem kellett. Látták a nyomát a hegyen, hogy
visszatért.

- Szaj - mondta Gyúsi. Jó volna mekinézni itt, ha nem
fátnak is.

Hova! megindultak palotájuk, miután már egy mő-
nest nem tanulnak. Abban majd sikerül két pa-
ripa. Rá is eskedtek egy mőnesre. Éppen a királyé
vót. Hívegett mekinézni a cirkus két cirkus. A két fiú
vátérmet. Gyúsi Márci néni felvett az utat.
Neki vártattak az Erdőnek, három nap múlva
Márci néni keresztjénél vótak.

- Jónapot szeged Istén - köszöntek mind a ket-
ten. Híj haza felé jötték éltették, hogy ha Márci
néni nincs nem tupp a éltörni.

- Szeged Istén fíjajim. Híj nem is mő napon
vótulki a királyfi, csak már is napre menyer

hore ijjan culloon, Márcinemi kesit ajjan ruhát,
mint Gyurinak ven.

Shkor ujra egymásra tett két tajija keseket,
meg is görbeverést a tajijáról, hogy mikor kirájinak
vagy ruhát héniccen. Is nem pillentős alatt ajjan
aranyos ruhát tett, hogy a Gyurije ócska volt mel-
lette.

- Na eriggetek fíajim.

Arvaal lare keptak, nekiváhtak a kiráj vá-
rosra fele. Három nap múlva hájnalba érten-
tek meg. A nép lelkés, mikor meglátta, hogy meg-
jöttek, tele kijávalta a város, hogy megjött a kiráj
fíja. Törömhölt Mikló a kapun, jött ar örek kiráj
keinyitni, hát májda fáva lett, mikor a nép nem
látott fíja ötlet elötte aranyos ruhában. Gyuri
hátról is látott.

- Gyere elörelh Györpy vikér, rose luttam, hogy meg-

lőnem a fiamat.

Beverette őket a kőréba. Idő meg mikor az
anyja meglátta a fiját, aratán György vitént:

- Gyermerejím veték.

Gyurit a király is fájának szólította. Mikor
már jól kibenyélgették mezőket Gyuri felállott,
hogy kőnön, ontan mezen. Megen hore a fe-
lujóba. De mikor meglátta a király, hogy Gyuri
indulni akar, felállott:

- Hedves fiam, te, vedrőd mindenünnél
vimehontas. Nem eddig van a, hogy csak él-
meny. Kanem én monolok neked valamit.
Ellistárontam, hogy ari vimehore Miskót aie
len a jónyom arepitk ördápommal exiit. Miskó-
kinek elég len ar epik.

Beszólította Tünelét. A lelőpett, mint egy páva.

Ellen végig a hallgatónak az azt kezdte. Mont az
apja:

- Akkor-e György vitet feléje lenni?

- Igen, feléje Tiimole.

- Na csókajjotok meg egymást.

Az is megtörtént, holott ez kicsit nehezen
ment. Itt is tüntet a lakodalmas. György vitet-
nek a népe, mikor meghallották, hogy újra
külön önnap, így minden lex, nagyon örült.
De Mirkó királyfi is azt az önnapot szeretné, és
ahogy az apja vitet terem. Az öregek királyfi is mondta,
hogy meg kell rá nyitni. Gyuri is hamarosan
elvért két nál profát, azt mondta:

- Itt azt a profát hurra ki, aminek nincs
feje arélen az öregek király önnapja.

Oda nyitotta Mirkó királyfi is, hogy hurra.
A kilunta az egyiket, lát nem volt feje. Lejött az

alla, mint dinnek dinnyefőét nem jutott. Azt nem
is számították, hogy az egyik gyufának se volt feje. Ugy,
elbeszéltek még, hogy Miskó is elveneren egy királyjánt,
ostóin eccorre len a lokedalom. Ugy is lett. Csaptak
ojjan lárodélmait, hogy ojjat nem látott a világ.
Átvette a két fíjatal király a körmozgást, az örege
lemondott. Miskó aron igyereget, hogy az ő népe
ojjan legyen, mint a görge. Hisz hogy eltört vagy
három extendó, hát hajjé, hogy a Lárkány
újra horvásgott királyfijakat vobolni. Pért
arra a vidékre nem mélt jönni, ahon az ő a-
nőfőz volt, de azért mégesh voltak mindaztten.
Soket tanakottak, hogy hogy kén oda eljutni, on-
tán az egén ördögöt megsemmisíteni.

-Héj ha itt vón a tolt-monta görge,
élmennék a Lárkány birodalmába, hová nek

epicuro pátkőreget. öme nevelés a legényeket,
húsz ültetném őket, a nezeket a lovak patró-
jába, ontán meli a leguer.

-Kém tuttam mi jött hurot ki egy nál
fárkot a tóto főről. In láttam, hogy el
vótam hurodus. Hét ment vima a tóto-monta
Miro.

-Megvan - monta György: Most jött az erembe
Márci néni. He megvan a menyétje minen xommi bej.

Időnap felkereste Márci néni: Jó napot
agyon két anyám.

-Jó napot felrepe kirajom.

-Hát megvan még megdrak az a menyétje?

-Ilyen, még három fia van most.

-Annak jól. Helyesen ide: parancsajom a me-
nyéteknek, hogy a Lördny birodalmul horganzak pató-
neget. Van bej akormenyis.

-Nagyon nivesen - mondta Mári néni.

Avval élkönyvet a király. Mikes hercegnek el-
hívatta Mistrót, mondta neki:

-Ilyen len patróney. Hónon letne len minden
líra and línem.

Meg is indultak a vőbrútorok, mindenkét
öröngőre. Legtöbb is felfele a legények, mikor meg-
hallották, hogy mennek Lőrinczöröngőre. Meg, amed-
nem is meg a chert, négyzette a mártékult, hogy
ii ott hűm mezeppon. A király kijátta a paron-
sot, hogy a ménesekről hova kell hájtani a cri-
kókat, avval mezenye a fővárosba, majd
ott megvasajjal. Jött is hova fele a ménes, min-
den faluba. Jöttek a nilej crikók, ameken meg
nem volt kötőfék, meg nem rimogatta eulberi kei.

Hilönörön a György király nádőfalujába, mikor
jött hova fele a ménes, min a legények ott vástól

a hädnal. Minu lättsik jõe meemise, hõp, põlvuerte a põõst
Jõtt lepelõl a erikõsnämaolõ pirospõj pariprån. A
pariprån võtávos meemán, ahilolõdõssõul lättsa vak
a cifra nünjõst lättsa, amind a bel vällán vót, me
a bel derjõst, croklõtul, amind fokta vele a kontõs-
aáret, na me a fokost. A joll sõdela aabodon
vót, lüüvõ a hõsejõst inge, gatyõja me a piro
lõbli. A joll derjõbe a kerikõssõstõr, vak nõha
sümpitõtt eegõ. Mlikõs fõrgatta er ortõst a lobõpõ
inge hõneajjõjõs srunõv, lüüvõ eegõnen er
irnoõ kõnja. A fejebe darutallus kelep. Vima-
vimakõrjantõtt a bõjtärnõk. Arotõtt nõgõs-
galõstak kõt fõlõl a nõnõs mellett, hõp, vele-
hõp eegõ kine kõnja meegõ.

- Me bõrõnõttõ! -

A bõjtärnõkon jõt ing, jõt fatyõ vót, a lo-
võl me vaserõ. Mlinõ a erikõsnõmõdõ nive-

sen erik ep tallul a bõjárnal, de hõg a városha
epainii paripán mennyenek: sijaan már minis. A
bõjárnoknek fiutyörõsöt vót a zerõtbe, az osztoroz
meg fekete aijbul, a námedõje sárgólul. Mi-
kor megjörõstet a birõ nējjelostotta a paripárol.
Nem hellel oroknek a legényeknek nyeres, mi-
kor megfoghotta a seijmujét, vátette a fõvót
nem bánta oráshap, ógashodikis, mes nem a
nyerekkõpa meg a rennyelvas tartotta fenn, hanem
az erõine.

A jányor sat ny bãmultár. Arit nerette,
amékner a neretõje alatt legjobban ógashodik a lii.
örörendõttek. Mentet felfle a kiráj várovrába. Mh-
korára hõrdott a nējz menyét annypatrõneget,
hõg fele se fõpõtlet. Káron állá kítip vesáltat
a korárol, mes roh vót nek a bej, mes megvót
a köröm mek rennyen. Már lentéke inarok unni.

Hát monda vót egy János ismer:

- Van még ereklül a venett csikóklul?

- Tudat egy jó hejt. monda egy tréfás lejtény -
de a neppon jó hejt.

. Mía? mía? - fikt János - . Megyek én is, ny
is unom már ezt a lú vesalót.

- A livonetho kell egy fiú - monda a lejtény.

János megharagudott, de nem lehetett sem-
mit, egy éjjel lejtényezel, ari meg a háboruba
fárlányzóraigbe. Híven a lovót megnyilanta.
A lejtényes menni kellett mártíjé. Mikor mind
be vót vesálva utasítandulak? Itt csapattbe. Egy-
ket verette görög, a mártíket Misto. Híven álló
hőneps mentel, míg az üveghez egy ába nem jé-
tel. Híven parancsot adott a kirkiraj, hogy itt
háron napig pihenest. Haddig had gyepejjenek
a lovok. A lejtények lejtényáltak, elerestették a pa-

ripálat. Ezt egy szjan mēnes, hogy kiját nem lehet
mindenney látni. A két király meg tanácsorost. El-
határozták, hogy most nem kegyelmeknek meg a
farkuknak. Harmadik napant parancsotkadt, hogy
enni lehet, de inni nem, majd ha túl mennek a
hegyen ott lesz jó víz. Horváthot válogatni a
világcsinókat, mind mektonálka a magaját.
Neki vártattak az üveghegynek, lehet gondolni, hogy
csengett-bongott az, mikor az a csengeteg paripa ment
rájta.

A Pórlány is meghallotta, gondolta min-
gyár, hogy mi len. Mouta is a fíjának:

- Gyűrsd öme a segeket, mer meg, háboru
len, úgy hallom szjorjón az a gyuri vitéz a se-
geget.

Úk is létfek ontották a népet. Eziket a vőn,
a mántos a fíjatal Pórlány verette. Amivel tette

erőnítelle a halonáras.

Mikor elérte Gyurjén a fővárosba, újsa lenéllottak. Élénk a két király ihud, meg a lone, arután a le-
gényer, dat mikor jót itak éreték, hogy ajjan erősek,
mint a vas, pedig addig a valami gyeng ficroh vo-
tak. A lovakat is megittatták, arutósi lú kijittá mind
egyegyig. Örmeneolottak, neki indultak a márosdite
hegynek. Hak upz enyget-bonyott a hegy, májcl meg-
siketültek bele. Neki a harmadit hegynek egy
peres alatt aron i tul vátak. Járón megig
mentek náhtatva, miy elét-ték a Sárköny
palotáját, do üres vót. Mentek arról arról, hát
ot meglátár a két Sárkönyt. Az öregek már
nem egy feje vót, ahog ot hetták, a fujános meg
tizenketto. At nyárgelántak a két tátoron a nagy
sárrány előtt. Odajugratott Györg közel horra-

jól, kijátott neki:

- Hát nem azt mondtam, mikor merregyél-
mentem, hogy ki ne mész hurni a lábad a
bírodalomul? Te nem fogattad.

- Nem hát - vigonyott a farkóing. Még neked
is eddig mindig.

Érre fagy neki ugratott, mekkora csak
ugrérrel, ugrott a le a földre. Mikor meg a fi-
jának ment neki, azt ille öme. Se mikor a
legények ent lóttak, mint a derék neki a se-
reget. meg a parancsot a várak. Minden
legényre tízezer sárlány jutott, de mi volt a
nekijet. Mind legényeknek egy nálig. Az üvek-
keter dorebokra törték. Mikor lóttak a két kiró-
j, hogy már nincs egy sárlány se életbe, paranc-
solt, hogy liro! után mennek herafle. Se a
legények addig nem illeltek liro, míg egy-egy

sárlóny fejét a lú szőnyegére kötötték. Izzal lúra pat-
tantak. A két kiráj után elvágtatták a három üvep-
hegy fele. Három nap relett, hogy által érjener rej-
ta, mer a patrónus meg volt kapva. Tul a
hegyen három nap pihentek, ettek, ittak, ola-
noltak. A két kiráj csak ug, örült, hogy le-
gyönték a sárlónyt. Utanak indultak here
a kiráj városa fele. Mán ottkun várták a
jószágok a legényeket virágokkal. Mikor be-
jértek a fővárosba a kirájok azt mon-
ták:

Mindenki here viheti a lovát.

A sárlóny fejét egy csomóra hányták,
elégették. Nekijek rászönhették, hogy nem kell
félni a tizenötfejű sárlónytul.

A két királynő született fiók, nagyon biológusok
váltak, még most is élnek, ha még nem haltak. A
leányok is megházasodtak szaporodtak.

Íróár.

A * jelölt orvost vagy nincsenek még a Tájékoztatóban vagy arról a vidékről nincs adat.

A, A

agyalapozó: megves

agyal: fejbe ver

agysztól: átalékít (ruhát)

akad: talal Lajos bácsi
neheren akatt jó tehene.

akkurátos: pontos

akkurat ojjon: pont olyan

slamuzi : slattonos

olie van el: eysen hooft

amék : amelyik

apromarke: baronfi

szőlő: gyümölcsöt nézet

abuci, ibuta: buta, igaztalan

összefoglaló: kiváncsiakodni

älsörörp: kärnströva jär

ayaskdik: kapaszkodik

örönlirál: soráj tőri a fejet

öspertén : nyiltan

siroma vet: sledová ten

örögalódik: hát a megett ror.
net mond állról

bakacsin: ruhanemű, amivel
a koporsót bevonják

bakafantó: nővérkarapató

baktat: bollep

bandrsali: ügyetlen, bambó

barázdol: első barázdát
nánt

barácsol: test. visz., babrál

bárka: koporsó dekoratív része

begérádrék: vékonyan befagy

benfentes: bejáratos a hárhoz

bereme: borona

bérhel: cser, lop

berke: barka

* betukod: bedugul

békanyaró: fanyelű bicrka

* biggyert: gondatlanul szelőd
Necsk oda biggyerd azt a
múlnot, hanem tedd oda ál-
lathyára.

* bilét: báli meghívó

* bili: éjjeli edény

bodrás: romredvi

begárrik: jöredveben ugrál

botorkáll: botladorva meg

* bömfördi: buta

bupa: a megvesztett fej

bukó: 5-6 villányi néneromo

bunkó: a tenor megtokja

butykos: kulacs

buq: párosodik a diuno

C.

cábas: rendetlen, hangos

cele-sula: ringy-rongy

céce: hári mulatság

ekli: él eleken betoldás ruhá-
ba

ekarit: eszedpál (löröl)

encál: kínor

* ekelmer: körrel bekerít

erü: sirók

* eseg: nép ökrös fejet

esrag: esragó hangos ad

sula: ruhá

* cülvö-pülvö: gyülevén mu-
lettség

* cülvödni: kivilódni

cs.

csalamalé: takarmány tenyéri

csalapo: kajla

csanak: kirebb bádog edény

csatakos: sáros, kešov

csatangol: barangol

csatoránni: veseledni

csöde: magvas kendes

csimprás: ügyetlen jóráni

csörög: ömervimá berél

* cselleny: van egy pár. tsak

cselleny a milva a fán

* csipes: fej

* csörös: cifra

csicrep: arat föld lépi elat
hangos ad

crinór: szalán

csiptettség: kúrós-rötel, amivel
a nemis tehát epít elvő lábat
felemelve megparádázva, hogy
a földet érje.

csók: sertes nemis sene (kam)

csöndöl: egymáshoz döngöl

csüll: sörre teles

D.

dalmachodik: hízik

dérpált: nem tetnik. Még
dérpált meli elvinni a fűt.

dérentor: tolvaj

dikhochedui: kencegni

* diripál: parancsol

dohap: hercegorn benél

dohottos: pinros

dóka: febrőrula

döngöl: földet reménygrees

dönnyög: nyögő hangot ad

duccs: dombos Diemelbeles

dukál: kijár

dutzi: tömlőc

dücskő: fatörz

E.

egres: röld nőő

eghari: iker

ellőfol: elfut

* elötő: elötevő, mit a ke-
mence nája elötennek.

erse: lepos, virállo hely

estire: etiatitilo' vas

estovata: növény

ér: viráhlóhely

élet: gabona nemű

életlenredik: kellektenredik

F

fancsaras: kellektenredik

fajin: finom

fáva lenni: megpróbálni

feket: feket

fest: rajzol

feszt: kiüríteni jár

ficánkol: jó kedvében upál

ficermantos: cifra

ficfa: fürfa

firtat: rénderősrödik

fitty-firitty: irgő-morgó, eleven

fok: és

fomnyadó: helyre

fotogém: ~~pettoleum~~

fuceserál: elront

fürdül: ripere

hülled: ömepóllik

fiutüvelőfa: fejf

G

gacri: kacsa

gamó: láb

garaszol: gartól megtakarít

olmi helyet

gáris: him kassa

gádró: rigány

gányol: öntetárol

geges: gágog

geher: gishes

geleb: kebel

geremice: mátor gaj

gérarik: vékonyan befegy

* górnyárol: ritka pars kénál

gór: rög

* granacérmars: krumplisten-
ta.

gulaszta: ellis után a tehénből

először fejt kifőrtöt turós tej

gyamu perrel élni: övökodni

gyuszi: törtkrumpli

Ll

halbanék: hig, pocajás rás

* hadonás: levegőbe kaphat

hagyl: ninét veti

hajkurán: zavar

hajo: coolnek

hajroz: balra

* haluska: galuska

hammas: garhordó lepedő

hancuros: rendetlenkedik

* henglér: kijárat

* hangol: kijárat

hasas: fiadrós

* hanya-veti: hencegő

* hásvija: padlás

hátal: hátton hord

hár: roba

hárszatos: veszekedés

hőrgel: hegyes

hőrtűz: neheren kilehrük

heptikás: tudóvénes

hivinta: hinta

hambár: gabonatarló láda

hók: halánték

hőtkoros: holdkoros

hőrvég: ide-oda jár

hurol: disznókelet takarít

J

icri-ocri: könnymelni

igerodni: járni

1 ige: 3 nál fonál a motólam

inal: elvieszt

inital: terehel

invitol: meghív

ironiba: leandermező

irgápa: kúbele Balás

K

kabola ut: keskeny út nántó-
földek között

kajdes: ferde

kajel: csik

kajra: ferde

kajmol: ritka fűt garol

kajtat: kutat

kalinprál: himbálódzik

kellődik: elven

kandikál: felve mér

kapat: nehezt

- kapcsolódik : kapcsolódik
kavicslál : kőral (a lyuk)
készmetöl : oldalmatlendódik
kasornya : fonellól kinnlül há-
 löneri fonadél étel lundára
kottapó : saras papucs
kavillál : nékilál
kóko : kóczyó
kántál : énekel
kánoldik : felül
kecmerep : kúrpap
kecc : kecske
 * 1 kent : ar a fonál vén, ami
 vépí éri ar entovátót
kerülő : orón
kesked : ritkul a növény
kenesődés : ferdén
kecses : ors-bura együt
kényerő : liszt
1 kíta : kúv fej rón
kocs : márodendü rón
kocsa : lina
kolompér : krumpli
 * kőrmicrol : rajong, virit
 * kopáncs : díó röld learta
korcol : meges
 * koat : lefont
 * kötácol : kocap
kotor : kútat
kotró : kőmépnyerő
kötőhöz : pocsolyis hely
köhler : sokat kényelő
köpérta : levél kóvitél
kötőp : kópog

kötés: fából készült kalapács

kötés: bolonolos

kötőanyag: hebe-huapja

kukorol: elhúgatra ül

kukucskál: kis nyíláron mér

kupa: vizesüveg fedele

kuopat: keset

kurigöl: kijavít

kurkász: tallór

küfeje: sarkó

külal: kövnap

lamentál: hangosan bánál

L.

lanke: gyümölcsöröskét

laska: főtt tészta

larsnakol: elver.

lávító: billentyű a zongorán

lábli: mellény

látó: maszkos kender, mutatónál, hogy megírott-e?

lelenc: árvalás

lempel: verekedik

* léborap: ömre-vízre járál

lékár: lopja a nevet

lérang: ide-oda jár

* lihe: hitvány, lenge

likás a nő: forsa van benne

limel: fut

litjak: sapka

lopota: labda

lőges: rakodóhely

lőgyművi: libegő (desztán)

lödönq: kolomp
löhököl: nehérreren meg
löstet: cél nélkül jöttél
léluc: libuc

M

masine: gupa
mápihós: Tréfa
móle: tengeri
máncnikál: netnyom
márol: márodna: fejatélai
megmúval: megfiel
megfügel: megfigyel
megvonnul: megmedvesedik
megrehiál: sokat enni
megfuttat: átvihet

mérmondó: nebedrája
mélós: Tréfa
méjfoél: mérfold
mincel: zsinos virban bicar-
ratja u fonelat

moncrol: nétdörrel
moncsalél: olminet az appaja
mustre: minta

N

náitól: önefont
náspál: elves
nöta: dol
nonol: nőjet
nyarócon: menten nyakkal
nyilax: sorot linc

nyírkút: benedverít
nyúlómp: nyújtóródiák
 + nyírtörpél: nétroubol
nyügi: rütereidő, rossz

O

oraplán: aeroplán
orálba: titrin,
óraro: fejos eső
öpyelep: jór-kél
ör: öröl

P

pacuha: rendetlen
pad: löca
pedlós: hárs menüzeret

pakk: csomag
palot: ritintit (nállal)
palorsma: elharmolt tájáshej
pancol: pindos dolozgal, á
papol: predikál, sokat fecseg
parás: körékegy
parátiol: virrel beloccol
párol: illik
 + peruli: perit
 + pennás: gögös
peterák: ráival költött
 tájáshej

pi: pchely
 + pinyitiskedik: nitőf-forg
 + pinderep: id-oda nyíral
pivinyó: igen kicsi

polaj: elövendü lirt

ponkröt: csöd

porvöl: jörlöl

poredall: fecep

pröcnikel: nungöröl

prörsmitöl: tudóroan kenél

puccos: puccs

pusja: gzermet

putrenmál: pattogatott tenget

putina: hüdön

R

regnál: örtönöz

reperál: javít

retes: retes, rás

rejöl: öbeget, értelenuöl dolol

rétaja: létas

rigmus: veres mondáke

ripes-raps: gzeran

ri = rüh

rolaja tür: hangos ad

rostolol: ott tartórodók

röggöny: rörtpen

röndö: töke

rüföp: reped

S

satyek: sapra

sasénor: uprändorít

sentenci'a: idélet

senifikál: sétál

sikantöröl: jegen smutál

silloni: semmi

sindőpál: díjondal

sipre: apró

somfordál: elttomoran törekedék

sompraj: somfordál

somaj: morolyap

szajrudidék: panaszodék

szór: türelhely

szép: szép

strimfli: horisnya

sulli: elttomos

sullop: kopogás

surde: tudorisháncs

suta: bolteres

sikkettyn: gírentő a növényen

SZ

srande: mendél

sétyc-potyál: lefontalással
tölti aridót

sikre: megnem

sipráló: ninyá a onk

sivélradni: nikkadni

sotyap: karam nap

sőga: fűfű cseléd

sőgdő: nő cseléd

sőpaj: sőtét sőplet

sőmmötöl: ten-ven

sulap: fa sulap a tornácra

szunétk: gabonatarló láda

T

takert: onnos

tallu: toll

tasli: pofon

támadás: reb

tárog: tármolyep

tepedelem: nyugalom

telet: nirel

tötögast: fejjel lefele

törétkén: ravas

töttyög: ely birj'ámi

tracool: rokat henél

trampli: ügessen

troutyli: sehetetlen

U

ujjas: felvő kshát (kópé)

utolista: utóeres

V

vetat: mutat

veclrel: veclrol

veséce: vácsorítai

vicrap: omugán nevet

vincrap: nydvégi hangot
ad

viháncol: jöredueken nygél

vijáti: bünte

vivnyitrol: nyivndrol

völentés: heverő

Z. Zs

zspuál: ömereser

zismál: nétnós

zol: remény

zoaner: ejtősarok

Felhasznált művek.

Dr Pápay József egyetemi előadása

Balassa József: A magyar nyelvújdrásról ontológusok (1891)

Móricz Zsigmond: Kétmadr megye népei (K. m. monogr.)

Erőssy Béla: Ide vonatkozó cikkei (Muz. 1925, 1926, 1929)

Pályi Gyula: Máté-Lelke és vidéke nyelve (Muz. 1897)

Arany László-Gyula: Néprögtéri Gyűjtemény. I. 1872

Kendrey Zsigmond: Kétmadr megye néphagyományai (Etn. 1917, 1928)

Archeológiai Évkönyv 1870.

Bosnyai: Kőrös-menti: Városi Regestrum (1903)

Etimológiai László

Király Antal: Kétmadr vármegye fekvése, története és polgári eseményei (1809-10)

Erőssy Béla: Hungariae Kőr. I. (1890)

Archeológiai Közlemények: II. kötet.

His Kálmán: Kétmadr néphagyományai tört. (1878)

Tartalom.

Beverék	1
Hangtani rajzok	11
Alaktani rajzok	31
Mondattani rajzok	52
Önépítések	56
Függelék	58
Hétárnyék	58
Hatalmadnemek	59
Dolok	62
Hegyet János népdal (felvétel?) (mex)	77
Miklós királyi (mex)	93
Prókák	161
Teljesített irodalom	175

Bírálat.

A felől a dolgotában a kengeri nyelvárról, amely sok
telintekben egyes a maushán és a mátsallai nyelvárról,
elég világos képet nyújt. Itt kiemel a nyelv leírásának fontos
kérdéseire vonatkozólag határozott adatokat találunk benne.

Az egyes hangok és alhangok sorrendjéről elég pontosan felvétel,
amint az -ok a nyelv felcsúszás leírásában nem eléggé teljesül.
A dolgot végén levő táblázatban is sok adatot találunk a MTK.
leírásához.

Debrecen, 1930. októ. 3-án

Dr. Csicsvari.

Dr. Csicsvari
u. h. tag.